

Закон о судијама

Закон је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 116/2008 и 104/2009. Примењује се од 1.1.2010. године изузев одредбе члана 20. став 2. која се примењује од ступања овог закона на снагу и одредаба чл. 43-54. и члана 81, члана 82. став 1. и чл. 83. и 88. овог закона, које почињу да се примењују од дана конституисања Високог савета судства - види: чл. 107. овог Закона. Види: Решење УС РС, IУз бр. 42/2009 - 21/2009-82. Види: Одлуку УС РС, IУз бр. 42/2009 - 58/2009-11. Види: Решење УС РС, IУз бр. 43/2009 - 65/2009-20.

Глава прва

НАЧЕЛА

Независност

Члан 1.

Судија је независан у поступању и доношењу одлуке.

Судија суди и пресуђује на основу Устава, закона и других општих аката, потврђених међународних уговора, општеприхваћених правила међународног права.

Сталност и непреместивост

Члан 2.

Судија своју функцију врши као сталну, изузев када се први пут бира за судију.

Судија врши функцију у суду за који је изабран.

Без своје сагласности судија не може бити премештен ни упућен у други суд, осим у случајевима предвиђеним овим законом.

Судија може, уз своју сагласност, бити упућен на рад у други државни орган или установу, у складу са овим законом.

Одржавање поверења у независност и непристрасност

Члан 3.

Судија је дужан да у свакој прилици одржи поверење у своју независност и непристрасност.

Судија је дужан да непристрасно води поступак по својој савести, у складу са властитом проценом чињеница и тумачењем права, уз обезбеђење правичног суђења и поштовање процесних права странака гарантованих Уставом, законом и међународним актима.

Службе, послови и поступци неспојиви са дужношћу судије одређују се законом.

Судије су дужне да се у свакој прилици придржавају Етичког кодекса, који доноси Високи савет судства.

Сви државни органи и функционери дужни су да својим поступањем и понашањем одржавају поверење у независност и непристрасност судија и судова.

Материјална независност

Члан 4.

Судија има право на плату у складу са достојанством судијске функције и његовом одговорношћу.

Плата судије значи гаранцију његове независности и сигурности његове породице.

Имунитет

Члан 5.

Судија не може бити позван на одговорност за изражено мишљење или гласање приликом доношења судске одлуке, осим ако се ради о кривичном делу кршења закона од стране судије.

Судија не може бити лишен слободе у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у обављању судијске функције без одобрења Високог савета судства.

Одговорност за штету

Члан 6.

За штету коју судија проузрокује незаконитим или неправилним радом одговара Република Србија.

Кад је коначном одлуком Уставног суда, правноснажном судском одлуком, односно поравнањем пред судом или другим надлежним органом, утврђено да је штета проузрокована

намерно или крајњом непажњом Република Србија може тражити од судије накнаду исплаћеног износа.

Кад је одлуком Европског суда за људска права или другог међународног суда, односно међународне организације чији је Република Србија члан, утврђено да су у току судског поступка кршена људска права и основне слободе и да је пресуда заснована на таквом кршењу или да је пресуда изостала због кршења права на суђење у разумном року, Република Србија може тражити од судије накнаду исплаћеног износа, ако је штета учињена намерно или крајњом непажњом.

О постојању услова за накнаду исплаћеног износа из ст. 2. и 3. овог члана одлучује Високи савет судства, на захтев министарства надлежног за правосуђе.

Право на удруживање

Члан 7.

Ради заштите својих интереса и очувања своје самосталности и независности, судије имају право да се удружују.

Учешће у доношењу одлука од значаја за рад судова

Члан 8.

Судија има право да узме учешће у доношењу одлука од значаја за рад судова и за одређивање и распоређивање средстава за функционисање судова.

Право на стручно усавршавање и обуку

Члан 9.

Судија има право и обавезу на стручно усавршавање и обуку о трошку Републике Србије, у складу са посебним законом.

Обука судија је организовано стицање и усавршавање теоријских и практичних знања и вештина потребних за самостално, стручно и ефикасно вршење судијске функције.

Обука је обавезна на основу закона или одлуке Високог савета судства у случају промене специјализације, битних промена прописа, увођења нових техника рада и ради отклањања недостатака у раду судије уочених приликом вредновања његовог рада.

Садржај програма обуке одређује се у зависности од професионалног искуства судије.

Избор и престанак функције и број судија и судија поротника

Члан 10.

Судију и председника суда бира и о престанку њихове функције одлучује Народна скупштина, односно Високи савет судства, у складу са овим законом.

Број судија и судија поротника за сваки суд одређује Високи савет судства.

Број судија прекршајних, Вишег прекршајног и Управног суда одређује се и за свако одељење изван седишта суда.

Високи савет судства преиспитује потребан број судија и судија поротника у сваком суду на пет година.

По сопственој иницијативи или на предлог председника суда, председника непосредно вишег суда, председника Врховног касационог суда и министра надлежног за правосуђе, а на основу годишњег прилива предмета, Високи савет судства може преиспитати потребан број судија и судија поротника и пре истека рока од пет година.

Права из радног односа судије

Члан 11.

Судија остварује права из радног односа у складу са прописима који уређују права из радног односа изабраних лица, ако овим законом није друкчије одређено.

Глава друга

ПОЛОЖАЈ СУДИЈЕ

I. СТАЛНОСТ СУДИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ

1. Појам

Члан 12.

Судијска функција траје непрекидно од првог избора за судију до навршења радног века. После избора судијска функција може престати под условима предвиђеним овим законом. Изузетно, лице које се први пут бира за судију, бира се на три године.

2. Смањење броја судија и укидање суда

Члан 13.

Судијска функција не престаје ако буде смањен број судија у суду у коме обавља судијску функцију.

Ако суд буде укинут, судија наставља функцију у суду који преузима надлежност, односно у суду исте врсте и истог степена, или приближно истог степена.

Високи савет судства доноси одлуку у којем суду судија наставља функцију.

3. Удаљење са судијске функције

Разлози за удаљење

Члан 14.

Судија се удаљује са функције кад му је одређен притвор.

Судија може бити удаљен са функције кад је покренут поступак за његово разрешење или кривични поступак за дело због кога може бити разрешен.

Одлука о удаљењу

Члан 15.

О обавезном удаљењу судије одлучује председник суда, а о обавезном удаљењу председника суда - председник непосредно вишег суда.

Ако удаљење није обавезно, о њему одлучује председник Врховног касационог суда.

О удаљењу председника Врховног касационог суда одлучује Општа седница.

Трајање удаљења

Члан 16.

Судија се удаљује са функције до укидања притвора, окончања поступка за разрешење или окончања кривичног поступка.

Високи савет судства може судију вратити на функцију пре окончања поступка за разрешење.

Право на приговор

Члан 17.

На одлуку о удаљењу судија има право приговора Високом савету судства, у року од осам дана од дана достављања одлуке.

Високи савет судства одлучује о приговору из става 1. овог члана у року од осам дана од дана достављања приговора.

II. НЕПРЕМЕСТИВОСТ СУДИЈЕ

1. Појам

Члан 18.

Судија има право да стално своју функцију врши у суду за који је изабран.

Судија само уз своју сагласност може бити премештен или упућен из једног у други суд, други државни орган, установу или међународну организацију у области правосуђа.

Сагласност се даје у писменом облику и мора да претходи доношењу решења о премештају или упућивању.

Изузетно, судија може без своје сагласности бити премештен у други суд у случају укидања суда или укидања претежног дела надлежности суда за који је изабран, што доводи до смањења прилива предмета, на основу решења Високог савета судства.

2. Премештај

Члан 19.

Судија може, уз своју сагласност, бити премештен у други суд исте врсте и истог степена, уколико постоји потреба за хитном попуном упражњеног судијског места, која се не може решити избором или упућивањем судије, уз прибављену сагласност председника оба суда.

Судија трајно наставља функцију у суду у који је премештен.

Решење о премештају доноси Високи савет судства.

3. Упућивање у други суд

Члан 20.

Судија може бити упућен на рад само у други суд исте врсте и истог или непосредно нижег степена, најдуже годину дана.

Изузетно, судија може бити упућен у суд непосредно вишег степена, ако испуњава законом прописане услове за избор за судију суда у који се упућује.

Судија се упућује у суд у коме недостатак, спреченост, изузеће судија или други разлози отежавају или успоравају рад суда.

Решење о упућивању судије из ст. 1. до 3. овог члана, уз сагласност судије, доноси Високи савет судства.

4. Упућивање у други државни орган, институцију надлежну за обуку у правосуђу или међународну организацију

Члан 21.

Судија може бити упућен, ради обављања стручних послова, у Високи савет судства, министарство надлежно за правосуђе, институцију надлежну за обуку у правосуђу и међународну организацију у области правосуђа.

Упућивање из става 1. овог члана врши се на предлог руководиоца органа, односно институције или организације у коју се судија упућује, по прибављеном мишљењу председника суда у коме судија врши своју функцију, уз сагласност судије.

Упућивање може трајати најдуже три године.

Решење о упућивању доноси Високи савет судства.

За време упућивања судија се може ослободити вршења судијске функције, на основу одлуке Високог савета судства.

У случају упућивања у министарство надлежно за послове правосуђа судија се обавезно ослобађа вршења судијске функције.

III. МЕЂУСОБНА НЕЗАВИСНОСТ СУДИЈА

1. Појам

Члан 22.

Судија је слободан у заступању свог схватања, утврђивању чињеница и примени права, у свему о чему одлучује.

Судија није дужан да икоме, па ни другим судијама и председнику суда, објашњава своја правна схватања и утврђено чињенично стање, изузев у образложењу одлуке или кад то закон посебно налаже.

2. Неизмењивост врсте посла и додела предмета случајем

Неизмењивост годишњих послова

Члан 23.

Судија има право да му се врста судијског посла одреди годишњим распоредом послова и да се не мења током године.

Изузетно, због избора новог судије, дужег одсуства судије, знатно повећаног или смањеног прилива предмета у току године по појединим правним областима или упражњеног судијског места, судији може током године бити промењена правна област у којој поступа.

Годишњи распоред послова и његова измена се одређују с обзиром на потребе суда и способност судије за успешно обављање послова на које се распоређује.

Расподела предмета случајем

Члан 24.

Судија предмете прима према редоследу независном од личности странака и околности правне ствари.

Судији се предмети поверавају на основу распореда послова у суду, у складу са Судским пословником, према редоследу унапред утврђеним за сваку календарску годину, искључиво на основу ознаке и броја предмета.

Нико нема права да судска већа образује и предмете додељује мимо распореда послова и редоследа пријема предмета.

Одступања

Члан 25.

Од редоследа пријема предмета може се одступити само због оправдане спречености судије, у складу са Судским пословником.

У складу са Судским пословником, судији предмет може бити одузет само ако дуже одсуствује или ако је судији правноснажно изречена дисциплинска санкција због дисциплинског прекршаја неоправданог одуговлачења поступка.

Право на приговор

Члан 26.

На годишњи распоред послова, промену врсте посла, одступање од редоследа пријема предмета или одузимање предмета, судија има право на приговор председнику непосредно вишег суда, у року од три дана од дана сазнања.

О приговору судије Врховног касационог суда одлучује Општа седница.

Право на приговор због одузимања предмета има и странка, у року од три дана од дана сазнања.

Одлука по приговору доноси се у року од 15 дана од дана достављања.

Дужност обавештавања председника непосредно вишег суда

Члан 27.

Председник суда је дужан да о сваком одступању од редоследа пријема предмета писмено обавести председника непосредно вишег суда.

3. Обавештавање о трајању поступка

Члан 28.

Судија је дужан да председника суда обавести зашто првостепени поступак није окончан у року од једне године и да га затим на свака три месеца обавештава о даљем развоју поступка.

Прво обавештење у поступку по правном леку судија даје председнику суда после два месеца, а наредна на сваких 30 дана.

У првостепеном поступку председник суда је дужан да обавести председника непосредно вишег суда о сваком поступку који није окончан у року од две године и разлосима за то.

У поступку по правном леку који није окончан у року од једне године, председник суда је дужан да обавести председника Врховног касационог суда.

Рок за обавештавање у извршним, ванпарничним и другим неспорним стварима одређује се Судским пословником.

Дужност обавештавања из овог члана тече од дана пријема предмета у суд.

4. Право судије на притужбу

Члан 29.

Судија може Високом савету судства изјавити притужбу ако му је повређено право за које овим законом није предвиђен посебан поступак заштите.

Високи савет судства одлучује о притужби у року од 15 дана и одмах упознаје са одлуком председника суда, председника непосредно вишег суда и председника Врховног касационог суда. Ако је притужба основана, Високи савет судства предузима мере ради заштите права судије.

IV. ОДНОС СУДИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ И ДРУГИХ СЛУЖБИ, ПОСЛОВА И ПОСТУПАКА

1. Однос других служби, послова и поступака са судијском функцијом

Члан 30.

Судија не може бити на функцијама у органима који доносе прописе и органима извршне власти, јавним службама и органима покрајинске аутономије и јединица локалне самоуправе. Судија не може бити члан политичке странке, нити политички деловати на други начин, бавити се било којим јавним или приватним плаћеним послом, нити пружати правне услуге или савете уз накнаду.

Изузетно од става 1. овог члана, судија може бити члан органа управљања институције надлежне за обуку у правосуђу, на основу одлуке Високог савета судства, у складу са посебним законом.

Са судијском функцијом неспојиве су и друге службе, послови и поступци који су опречни достојанству и независности судије или штете угледу суда.

Високи савет судства одлучује који су поступци опречни достојанству и независности судије и штетни по углед суда, на основу Етичког кодекса.

Судија може, ван радног времена, да се без посебног одобрења бави наставном и научном делатношћу, уз накнаду.

У случајевима одређеним законом, судија може, у току радног времена, да обавља наставну и научну делатност у институцији надлежној за обуку у правосудју.

Судија може бити упућен на студијско, односно друго стручно путовање у иностранство, на основу одлуке Високог савета судства, уз прибављено мишљење председника суда, при чему се посебно узимају у обзир оцене о раду из личног листа судије, као и познавање страног језика.

2. Поступак одлучивања о неспојивости

Дужност обавештавања и подношење пријаве

Члан 31.

Судија је дужан да писмено обавести Високи савет судства о свакој служби или послу за које постоји могућност да су неспојиви са судијском функцијом.

Високи савет судства обавештава председника суда и судију о постојању неспојивости службе или посла са судијском функцијом.

Председник суда дужан је да поднесе дисциплинску пријаву чим сазна да судија врши службу или посао или чини поступке за које постоји могућност да су неспојиви са његовом функцијом.

V. ВРЕДНОВАЊЕ РАДА СУДИЈА

Члан 32.

Рад свих судија и председника судова подлеже редовном вредновању.

Вредновање обухвата све аспекте судијског посла, односно послова председника суда и представља основу за избор, обавезну обуку судија и разрешење.

Вредновање се врши на основу јавно објављених, објективних и јединствених критеријума и мерила, у јединственом поступку у коме је обезбеђено учешће судије, односно председника суда чији се рад вреднује.

Критеријуме, мерила и поступак за вредновање рада судија, односно председника судова утврђује Високи савет судства.

Органи надлежни за вредновање у судовима

Члан 33.

Вредновање рада судија судова нижег степена врше савети који се образују у судовима непосредно вишег степена.

Савет чини троје судија, који се бирају тајним гласањем на седници свих судија, на период од четири године.

Један савет се образује на сваких 100 судија чији се рад вреднује.

Вредновање од стране Високог савета судства

Члан 34.

Комисија Високог савета судства вреднује рад председника судова и одлучује о приговорима судија на оцену њиховог рада.

О приговорима на оцену рада председника судова одлучује Високи савет судства.

Састав и начин рада Комисије из става 1. овог члана уређује се актом Високог савета судства.

Период за који се врши вредновање

Члан 35.

Рад судија на сталној функцији и председника судова редовно се вреднује једном у три године, а судија који су први пут изабрани једном годишње.

Изузетно, на основу одлуке Високог савета судства, судија може бити и ванредно вреднован.

Оцене

Члан 36.

Вредновање се изражава оценом.

Оцене које се односе на вредновање судија, су: "изузетно успешно обавља судијску функцију", "успешно обавља судијску функцију" и "не задовољава".

Оцене које се односе на вредновање председника суда, су: "изузетно успешно обавља функцију председника суда", "успешно обавља функцију председника суда" и "незадовољавајуће обавља функцију председника суда".

Оцена се уписује у лични лист судије, односно председника суда.

Судија, односно председник суда има право приговора на оцену органима из члана 34. овог закона, у року од 15 дана од дана достављања одлуке о вредновању рада, која мора бити образложена.

VI. МАТЕРИЈАЛНИ ПОЛОЖАЈ СУДИЈЕ

Основна плата

Члан 37.

Судија има право на плату судије суда за који је изабран.

Плата судије одређује се на основу основне плате.

Основна плата одређује се множењем коефицијената за обрачун и исплату плата са основицом за обрачун и исплату плата.

Основица за обрачун и исплату плата судије утврђује се Законом о буџету.

Коефицијент за обрачун и исплату плате одређује се тиме што се сваки судија разврстава у једну од пет платних група.

Основна плата, према овом закону, јесте вредност у коју се не урачунава проценат за вредновање минулог рада.

Платне групе судија

Члан 38.

Судије су разврстане у шест платних група, који су изражени у коефицијентима.

У првој платној групи су судије прекршајних судова.

У другој платној групи су судије основних судова.

У трећој платној групи су судије привредних, виших и Вишег прекршајног суда.

У четвртој платној групи су судије Привредног апелационог, апелационих судова и Управног суда.

У петој платној групи су судије Врховног касационог суда.

У шестој платној групи је председник Врховног касационог суда.

Коефицијенти

Члан 39.

Прва платна група има коефицијент 2,50.

Друга платна група има коефицијент 3,00.

Трећа платна група има коефицијент 3,50.

Четврта платна група има коефицијент 4,00.

Пета платна група има коефицијент 5,00.

Шеста платна група има коефицијент 6,00.

Основна плата председника суда

Члан 40.

Основна плата председника суда се одређује тако што се плата судије тог суда увећава за:

- 10%, у суду до 20 судија;
- 15%, у суду до 40 судија;
- 20% у суду до 60 судија;
- 25% у суду до 80 судија;
- 30% у суду преко 80 судија.

Одредба става 1. овог члана се не примењује на председника Врховног касационог суда.

Плата судије који је премештен, односно упућен

Члан 41.

Судија који је премештен, односно упућен у други суд, министарство надлежно за правосуђе, установу или међународну организацију има право на основну плату судије суда, односно на основну плату у министарству надлежном за правосуђе, установи или међународној организацији у коју је премештен, односно упућен, ако је за њега повољнија.

Накнаде и остала примања судије који је премештен, односно упућен у други суд, министарство надлежно за правосуђе, установу или међународну организацију прописује Високи савет судства.

Увећање основне плате судије

Члан 42.

Основна плата судије који обавља функцију у суду у коме се не могу попунити судијска места може се увећати до 50%.

Основна плата судије који поступа у предметима кривичних дела са елементом организованог криминала и ратног злочина, може се увећати до 100%.

Одлуку о увећању основне плате из ст. 1. и 2. овог члана доноси Високи савет судства.

Основна плата заменика председника суда увећава се за 50% увећања из члана 40. став 1. овог закона.

Глава трећа

ИЗБОР СУДИЈЕ

I. УСЛОВИ ЗА ИЗБОР

Члан 43.

За судију може бити изабран држављанин Републике Србије који испуњава опште услове за рад у државним органима, који је завршио правни факултет, положио правосудни испит и који је стручан, оспособљен и достојан судијске функције.

Потребно радно искуство

Члан 44.

После положеног правосудног испита потребно је радно искуство у правној струци:

- две године за судију прекршајног суда;
- три године за судију основног суда;
- шест година за судију вишег суда, привредног суда и Вишег прекршајног суда;
- десет година за судију апелационог суда, Привредног апелационог суда и Управног суда;
- дванаест година за судију Врховног касационог суда.

Остали услови за избор

Члан 45.

Остали услови за избор судије су стручност, оспособљеност и достојност.

Стручност подразумева поседовање теоријског и практичног знања потребног за обављање судијске функције.

Оспособљеност подразумева вештине које омогућавају ефикасну примену специфичних правничких знања у решавању судских предмета.

Достојност подразумева моралне особине које судија треба да поседује и понашање у складу са тим особинама.

Моралне особине које судија треба да поседује су: поштење, савесност, правичност, достојанственост, истрајност и узорност, а понашање у складу са тим особинама подразумева чување угледа судије и суда у служби и изван ње, свест о друштвеној одговорности, одржавање независности и непристрасности, поузданости и достојанства у служби и изван ње и преузимање одговорности за унутрашњу организацију и позитивну слику о судству у јавности.

Критеријуме и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности прописује Високи савет судства, у складу са законом.

Забрана дискриминације

Члан 46.

Приликом избора и предлагања за избор судије забрањена је дискриминација по било ком основу.

При избору и предлагању за избор судија води се рачуна о националном саставу становништва, одговарајућој заступљености припадника националних мањина и познавању стручне правне терминологије на језику националне мањине, који је у службеној употреби у суду.

II. ПОСТУПАК ЗА ИЗБОР

Оглашавање избора

Члан 47.

Избор судија оглашава Високи савет судства.

Оглас се објављује у "Службеном гласнику Републике Србије" и другом средству јавног обавештавања које покрива целу Републику Србију.

Подношење пријава

Члан 48.

Пријаве за избор се подносе Високом савету судства, у року од 15 дана од дана објављивања огласа у "Службеном гласнику Републике Србије".

Уз пријаву се подносе и докази о испуњавању услова за избор.

Прибављање података и мишљења

Члан 49.

Високи савет судства прибавља податке и мишљења о стручности, оспособљености и достојности кандидата.

Подаци и мишљења прибављају се од органа и организација у којима је кандидат радио у правној струци, а за кандидате који долазе из судова обавезно је прибављање мишљења седнице свих судија суда из кога потиче кандидат, као и мишљење седнице свих судија непосредно вишег суда, у које кандидат има право увида пре избора.

Предлагање судија који се први пут бирају

Члан 50.

Приликом предлагања кандидата за судије који се први пут бирају на судијску функцију, поред стручности, оспособљености и достојности, Високи савет судства ће посебно ценити и врсту послова које је кандидат обављао након положеног правосудног испита.

За кандидате који долазе из реда судијских помоћника обавезно се прибавља оцена рада.

Пре предлагања, Високи савет судства може обавити разговор са пријављеним кандидатима.

Високи савет судства предлаже Народној скупштини једног или више кандидата за избор на једно судијско место.

Одлука о предлогу Високог савета судства мора бити образложена.

Избор судије који се први пут бира

Члан 51.

Народна скупштина бира судију, који се први пут бира, међу кандидатима које је предложио Високи савет судства.

Одлука о избору из става 1. овог члана објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Избор судије на сталну функцију

Члан 52.

Судије на сталну функцију бира Високи савет судства.

Судија који је први пут биран и током трогодишњег мандата је оцењен са оценом "изузетно успешно обавља судијску функцију" обавезно се бира на сталну функцију.

Судија који је први пут биран и током трогодишњег мандата је оцењен оценом "не задовољава" не може бити биран на сталну функцију.

Свака одлука о избору мора бити образложена и објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

III. ЗАКЛЕТВА СУДИЈЕ И СТУПАЊЕ НА ФУНКЦИЈУ

Полагање заклетве

Члан 53.

Пре ступања на функцију, судија полаже заклетву пред председником Народне скупштине.

Председник Врховног касационог суда полаже заклетву пред Народном скупштином.

Судија који је изабран на сталну судијску функцију не полаже поново заклетву.

Текст заклетве

Члан 54.

Заклетва судије гласи: "Заклињем се својом чашћу да ћу своју функцију вршити верно Уставу и закону, по најбољем знању и умећу и служити само истини и правди".

Ступање на функцију

Члан 55.

Судија који је изабран ступа на функцију на свечаној седници свих судија у суду за који је изабран.

Ступањем на функцију судији престаје ранија функција у другом суду.

Судија вишег суда који је изабран за председника нижег суда може да се после престанка те дужности врати на функцију судије вишег суда.

Кад се сматра да судија није изабран

Члан 56.

Сматра се да судија није изабран ако без оправданих разлога не ступи на функцију у року од 30 дана од дана избора.

Одлуку о томе доноси Високи савет судства на предлог председника суда и о њој обавештава Народну скупштину, ако се ради о судији који је први пут биран.

Судија има право жалбе Уставном суду на одлуку Високог савета судства.

Глава четврта

ПРЕСТАНАК СУДИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ

1. Сви разлози

Члан 57.

Судијска функција престаје на захтев судије, кад судија наврши радни век, кад трајно изгуби радну способност за обављање судијске функције, кад не буде изабран на сталну функцију или кад буде разрешен.

Одлуку о престанку судијске функције доноси Високи савет судства.

Одлука из става 2. овог члана објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

2. Престанак функције на захтев судије

Члан 58.

Судија који жели да му функција престане подноси писмени захтев Високом савету судства.

Захтев може бити повучен док функција судији не престане одлуком Високог савета судства или истеком рока предвиђеног овим законом.

Ако о захтеву за престанак функције не буде одлучено у року од 30 дана, сматра се да је функција судији престала истеком рока од 30 дана од дана подношења захтева.

У осталим случајевима судијска функција престаје оног дана који Високи савет судства наведе у својој одлуци.

Ако судија после покренутог поступка за разрешење поднесе захтев за престанак функције, он се не разматра до окончања поступка за разрешење.

3. Навршење радног века

Члан 59.

Судији престаје радни век кад наврши 65 година живота или 40 година стажа осигурања, по сили закона.

Изузетно, по захтеву председника суда, Високи савет судства судији може продужити радни век за још две године, уз његову сагласност.

Судији се може продужити радни век само због завршавања рада на започетим предметима.

4. Трајни губитак радне способности за обављање судијске функције

Члан 60.

Судији престаје судијска функција када се на основу мишљења стручне комисије надлежног органа утврди да је због здравственог стања неспособан за вршење судијске функције.

Одлуку за упућивање на обавезан здравствени преглед доноси Високи савет судства, на предлог председника суда, председника непосредно вишег суда и самог судије.

5. Престанак функције судији који је први пут биран

Члан 61.

Судији који је први пут биран, а не буде изабран на сталну судијску функцију, престаје судијска функција даном истека трогодишњег мандата.

6. Разрешење судије

Разлози за разрешење

Члан 62.

Судија се разрешава кад је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини недостојним судијске функције, кад нестручно врши функцију или због учињеног тешког дисциплинског прекршаја.

Посебно о нестручном вршењу функције

Члан 63.

Нестручним се сматра недовољно успешно вршење судијске функције, ако судија добије оцену "не задовољава", сходно критеријумима и мерилима за вредновање рада судија.

Надлежност и покретање поступка за разрешење

Члан 64.

Иницијативу за разрешење судије може поднети свако лице.

Поступак за разрешење покреће се предлогом председника суда, председника непосредно вишег суда, председника Врховног касационог суда, органа надлежних за вредновање рада судије и Дисциплинске комисије.

Разлоге за разрешење утврђује Високи савет судства.

Поступак пред Високим саветом судства

Члан 65.

Високи савет судства утврђује чињенице и одлучује у поступку затвореном за јавност.

Високи савет судства је дужан да спроведе поступак и донесе одлуку у року од 45 дана од дана достављања акта којим се поступак покреће.

Одлука Високог савета судства мора бити образложена.

Положај судије у поступку

Члан 66.

Судија има право да одмах буде обавештен о разлозима за покретање поступка, да се упозна с предметом, пратећом документацијом и током поступка и да сам или преко заступника пружи објашњења и доказе за своје наводе.

Судија има право да своје наводе усмено изложи пред Високим саветом судства.

7. Жалба на одлуку о престанку функције

Жалба Уставном суду

Члан 67.

Против одлуке Високог савета судства о престанку функције, судија има право жалбе Уставном суду, у року од 30 дана од дана достављања одлуке.

Уставни суд својом одлуком може одбити жалбу или усвојити жалбу и поништити одлуку о престанку функције.

Одлука Уставног суда је коначна.

Одлука о престанку функције

Члан 68.

Правноснажна одлука о престанку функције објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Глава пета

ПРЕДСЕДНИК СУДА

Услови за избор председника суда

Члан 69.

За председника суда, између судија суда истог или вишег степена, може бити изабран судија, који има изражену способност за руковођење и организацију послова у суду, а у складу са критеријумима које доноси Високи савет судства.

Предлагање кандидата за председника суда

Члан 70.

Високи савет судства предлаже једног или више кандидата за председника суда.

Пре утврђивања предлога, Високи савет судства прибавља мишљење о пријављеним кандидатима од седнице свих судија суда за који се предлаже избор председника.

Избор председника суда

Члан 71.

Народна скупштина бира председника суда, на предлог Високог савета судства. Судија који је изабран за председника суда обавља и судијску функцију у том суду.

Трајање функције

Члан 72.

Председник суда бира се на четири године и може бити поново изабран. Време на које је председник суда изабран тече од дана ступања на функцију.

Вршилац функције председника суда

Члан 73.

Кад председнику суда престане функција, председник непосредно вишег суда поставља судију који врши функцију председника док нови председник суда не ступи на функцију, а најдуже на годину дана.

Судију који врши функцију председника Врховног касационог суда поставља Општа седница.

Престанак функције председника суда

Члан 74.

Председнику суда престаје функција престанком судијске функције, избором за судију другог суда, на лични захтев, због укидања суда, истеком мандата и разрешењем са функције председника суда.

Одлуку о престанку функције председника суда доноси Народна скупштина.

Кад председнику суда престане функција, Високи савет судства је дужан да без одлагања предложи кандидате за избор председника суда.

Разлози за разрешење председника суда

Члан 75.

Председник суда разрешава се те функције због кршења обавеза установљених прописима за обављање послова судске управе, нарушавања начела независности судије, поступања супротно прописима о додељивању предмета, одступања од прописа којим се уређује годишњи распоред судија, тешког дисциплинског прекршаја у вршењу функције председника суда или нестручног вршења функције председника суда.

Сматра се да председник суда нестручно обавља функцију председника суда када, сходно критеријумима и мерилима за вредновање рада председника судова, његов рад буде вреднован оценом "не задовољава".

Поступак за утврђивање разлога за разрешење председника суда

Члан 76.

Свако лице може поднети иницијативу за разрешење председника суда.

Поступак за утврђивање разлога за разрешење председника суда води Високи савет судства.

Поступак за утврђивање разлога за разрешење председника суда покреће се по предлогу председника непосредно вишег суда, седнице свих судија суда чији је председник, министра надлежног за правосуђе, органа надлежног за вредновање рада председника суда и Дисциплинске комисије.

Одлука о разрешењу председника суда

Члан 77.

Одлуку о разрешењу председника суда доноси Народна скупштина, на основу предлога Високог савета судства, након спроведеног поступка у коме су утврђени разлози за разрешење.

Положај по престанку функције председника суда

Члан 78.

Председник суда који не буде поново изабран, који се разреши са те функције или му функција престане на лични захтев, наставља да обавља судијску функцију.

Кад судији вишег суда који је изабран за председника нижег суда престане функција председника има право да настави судијску функцију у вишем суду.

Председник Врховног касационог суда

Члан 79.

Председника Врховног касационог суда, међу судијама тог суда, на предлог Високог савета судства, по прибављеном мишљењу Опште седнице и надлежног одбора Народне скупштине, бира Народна скупштина.

Председник Врховног касационог суда бира се на период од пет година и не може бити поново биран.

Председнику Врховног касационог суда престаје функција пре истека времена на које је изабран на лични захтев, престанком судијске функције или разрешењем из овим законом прописаних разлога за разрешење председника суда.

Поступак за разрешење председника Врховног касационог суда покреће се предлогом Опште седнице.

Поступак за утврђивање разлога за разрешење председника Врховног касационог суда води и одлуку о томе доноси Високи савет судства.

Одлуку о разрешењу председника Врховног касационог суда са те функције, доноси Народна скупштина на предлог Високог савета судства.

Одлуку о престанку функције председника Врховног касационог суда из других разлога, доноси Народна скупштина.

Примена одредаба о судијама

Члан 80.

Одредбе овог закона о избору и разрешењу судија, сходно се примењују и на избор и разрешење председника суда.

Остале одредбе овог закона, које се односе на судије, примењују се и на председнике судова.

Глава шеста

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О СУДИЈИ ПОРОТНИКУ

Услови за именовање и трајање функције

Члан 81.

За судију поротника може бити именован пунолетни држављанин Републике Србије који је достојан функције судије поротника.

При именовању води се рачуна о полу, старости, занимању и друштвеном положају кандидата, о знању, стручности и склоности ка појединим врстама судских ствари.

Судија поротник именује се на пет година и може бити поново именован.

Поступак именовања

Члан 82.

Судију поротника именује Високи савет судства, на предлог министра надлежног за правосуђе.

Пре предлагања, министар прибавља мишљење суда за који се именује судија поротник.

За судију поротника може бити именовано пунолетно лице које, у моменту именовања има мање од седамдесет година живота.

Заклетва

Члан 83.

Судија поротник полаже заклетву пред председником суда за који је именован.

Заклетва гласи: "Заклињем се својом чашћу да ћу своју функцију вршити верно Уставу и закону, савесно, предано и непристрасно".

Удаљење са функције

Члан 84.

Председник суда удаљује судију поротника са функције ако је против њега покренут поступак за кривично дело због кога може бити разрешен или поступак за разрешење.

Удаљење траје до окончања поступка.

Нespoјивост са другим службама, пословима и поступцима

Члан 85.

Судија поротник не може бити адвокат ни пружати правне услуге и стручне савете уз накнаду.

Са функцијом судије поротника неспојиве су и друге службе, послови и поступци који су опречни достојанству и независности судије или штетни по углед суда.

Престанак функције

Члан 86.

Функција судије поротника престаје ако буде укинута суд у коме обавља функцију, разрешењем и истеком мандата.

Функција судије поротника не престаје због навршења радног века.

Поступак у коме се утврђују разлози за престанак функције судије поротника покрећу председник суда, председник непосредно вишег суда, председник Врховног касационог суда и министар надлежан за правосуђе.

Поступак води и одлуку доноси Високи савет судства.

Накнаде и награде судија поротника

Члан 87.

Судија поротник има право на накнаду трошкова насталих на функцији, накнаду за изгубљену зараду и право на награду.

Условне и висину накнаде и награде прописује Високи савет судства.

Сходна примена одредаба о судијама

Члан 88.

На судије поротнике сходно се примењују одредбе о судијама.

Глава седма

ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ СУДИЈА

Дисциплински прекршај

Члан 89.

Дисциплински прекршај је несавесно вршење судијске функције или понашање судије недостојно судијске функције, који је прописан овим законом.

Врсте дисциплинских прекршаја

Члан 90.

Дисциплински прекршаји су:

- повреда начела непристрасности;
- пропуштање судије да тражи изузеће у предметима у којима постоји разлог за изузеће, односно искључење предвиђен законом;
- неоправдано кашњење у изради одлука;
- узимање предмета у рад редом који неоправдано одступа од реда којим су примљени;
- неоправдано незаказивање рочишта или претреса;
- учестало кашњење на заказана рочишта или претресе;
- неоправдано одуговлачење поступка;
- неоправдано необавештавање председника суда о предметима у којима поступак дуже траје;
- очигледно некоректно поступање према учесницима у судским поступцима и запосленима у суду;
- непоштовање радног времена;
- прихватање поклона супротно прописима који регулишу сукоб интереса;
- упуштање судије у непримерене односе са странкама или њиховим правним заступницима у поступку који води;
- давање коментара о судским одлукама, поступцима или предметима у средствима јавног информисања на начин супротан закону и Судском пословнику;
- обављање активности које су законом одређене као неспојиве са судијском функцијом;
- неоправдано непохађање обавезних програма обуке;
- достављање непотпуних или нетачних података од значаја за рад и одлучивање Високог савета судства;
- неоправдана измена годишњег распореда судијских послова у суду и повреда принципа случајног судије супротно закону;
- кршење одредаба Етичког кодекса у већој мери.

Тежак дисциплински прекршај постоји ако је услед извршења дисциплинског прекршаја из става 1. овог члана дошло до озбиљног поремећаја у вршењу судске власти или обављања радних задатака у суду или до тешког нарушавања угледа и поверења јавности у судство, а нарочито застаревања предмета и ако је наступила већа штета у имовини странке у поступку, као и у случају поновљеног дисциплинског прекршаја.

Под поновљеним дисциплинским прекршајем из става 2. овог члана сматра се три пута правоснажно утврђена одговорност судије за дисциплински прекршај.

Дисциплинске санкције

Члан 91.

Дисциплинске санкције су: јавна опомена, умањење плате до 50% до једне године и забрана напредовања у трајању до три године.

Дисциплинска санкција изриче се сразмерно тежини учињеног дисциплинског прекршаја.

Јавна опомена може бити изречена само када се први пут утврди одговорност судије за дисциплински прекршај.

Покретање поступка за разрешење

Члан 92.

Када утврди одговорност судије за тежак дисциплински прекршај, Дисциплинска комисија покреће поступак за разрешење судије.

Дисциплински органи

Члан 93.

Дисциплински органи су: Дисциплински тужилац и његови заменици и Дисциплинска комисија, које образује Високи савет судства.

Чланове дисциплинских органа именује Високи савет судства из реда судија.

Састав, услове за именовање, трајање мандата и начин престанка дужности, начин рада и одлучивања у дисциплинским органима, уређује Високи савет судства, својим актом, који објављује.

Дисциплински поступак

Члан 94.

Дисциплински поступак води Дисциплинска комисија на предлог Дисциплинског тужиоца.

Предлог за вођење дисциплинског поступка, Дисциплински тужилац подноси на основу дисциплинске пријаве.

Дисциплински поступак је хитан и затворен за јавност, изузев уколико судија у односу на кога се поступак води не захтева да поступак буде јаван.

Вођење дисциплинског поступка застарева у року од годину дана од дана када је дисциплински прекршај учињен.

Одлуке Дисциплинског тужиоца

Члан 95.

Дисциплински тужилац може да одбаца дисциплинску пријаву као неосновану или да је прихвати и поднесе предлог за вођење дисциплинског поступка.

Положај судије у дисциплинском поступку

Члан 96.

Судија има право да одмах буде обавештен о предлогу Дисциплинског тужиоца, да се упозна са предметом и пратећом документацијом и да сам или преко заступника пружи објашњења и доказе за своје наводе.

Судија има право да своје наводе усмено изложи пред Дисциплинском комисијом.

Одлуке Дисциплинске комисије

Члан 97.

Након спроведеног дисциплинског поступка Дисциплинска комисија може да одбије предлог Дисциплинског тужиоца или да усвоји предлог и изрекне дисциплинску санкцију.

Против одлуке Дисциплинске комисије, Дисциплински тужилац и судија против кога се води дисциплински поступак, могу изјавити жалбу Високом савету судства, у року од осам дана од дана достављања одлуке.

Одлуке Високог савета судства

Члан 98.

Одлучујући по жалби, Високи савет судства може да потврди првостепену одлуку Дисциплинске комисије или да је преиначи.

Високи савет судства је дужан да о жалби одлучи у року од 30 дана од дана достављања жалбе.

Одлука Високог савета судства је коначна.

Правоснажна одлука којом је изречена дисциплинска санкција уписује се у лични лист судије.

Глава осма

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

І. ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Настављање судијске функције, односно судијске дужности у општинским органима за прекршаје и Већима за прекршаје

Члан 99.

Судије изабране по Закону о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02, 17/03, 27/03, 29/04, 35/04, 44/04, 61/05, 101/05 и 46/06) и Закону о судовима ("Службени гласник Републике Србије", бр. 46/91, 60/91 - исправка, 18/92 - исправка, 71/92, 63/01, 42/02, 27/03 и 29/04) настављају функцију у судовима за које су изабране до дана ступања на функцију судија изабраних у складу са овим законом.

Судије у општинским органима за прекршаје и Већима за прекршаје, именоване по Закону о прекршајима ("Службени гласник СРС", број 44/89 и "Службени гласник РС", бр. 21/90, 11/92, 6/93, 20/93, 53/93, 67/93, 28/94, 16/97, 37/97, 36/98, 44/98, 62/01, 65/01 и 55/04), настављају дужност у општинским органима за прекршаје и Већима за прекршаје, до дана ступања на функцију судија изабраних у складу са овим законом.+ **Види: Решење УС РС - 65/2009-20.**

Избор судија

Члан 100.

Одлуку о броју судија и судија поротника доноси Високи савет судства, у складу са овим законом, у року од 30 дана од дана избора првог састава Високог савета судства, уз претходно прибављену сагласност министра надлежног за правосуђе.

Избор судија, у складу са овим законом, извршиће се најкасније до 1. децембра 2009. године, изузев судија Врховног касационог суда који ће бити изабрани у року од 90 дана од дана конституисања Високог савета судства.

Судије изабране у складу са овим законом ступају на функцију 1. јануара 2010. године.

Првим избором судије се сматра избор на дужност судије у складу са раније важећим законима. Именовање судије за прекршаје не сматра се првим избором.

Престанак дужности и права судија које су изабране или именоване по ранијим законима

Члан 101.

Судијама из члана 99. ст. 1. и 2. овог закона, који нису изабрани у складу са овим законом, дужност престаје даном ступања на функцију судија изабраних у складу са овим законом.

Судије из става 1. овог члана, имају право на накнаду плате у трајању од шест месеци у висини плате коју су имали у тренутку престанка дужности.

Право на накнаду плате из става 2. овог члана престаје пре протека рока од шест месеци ако судија коме је престала дужност заснује радни однос или стекне право на пензију, а може бити продужено за још шест месеци ако у тих шест месеци стиче право на пензију.

Избор председника судова

Члан 102.

Високи савет судства поставља вршиоца функције председника суда међу судијама изабраним у складу са овим законом.

Вршилац функције председника суда из става 1. овог члана ступа на ту функцију 1. јануара 2010. године.

Вршиоци функције председника суда обављају ову функцију до избора председника судова у складу са овим законом.

Председници судова, у складу са овим законом, биће изабрани у року од три месеца од истека рока из става 2. овог члана.

Изузетно од одредаба ст. 1-4. овог члана, председник Врховног касационог суда бира се у року од 90 дана од дана конституисања Високог савета судства. Председника Врховног касационог суда бира Народна скупштина, међу лицима која испуњавају услове за избор судија тога суда, на предлог Високог савета судства, по прибављеном мишљењу надлежног одбора Народне скупштине.

Председник Врховног касационог суда ступа на ту дужност 1. јануара 2010. године. Председник Врховног касационог суда постаје члан Високог савета судства даном избора за председника Врховног касационог суда.

До 1. јануара 2010. године председник Врховног касационог суда има право на основну плату једнаку основној плати председника Врховног суда Србије.

Избор судија поротника

Члан 103.

Судије поротници именовани по Закону о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02, 17/03, 27/03, 29/04, 35/04, 44/04, 61/05, 101/05 и 46/06) настављају функцију у судовима за које су именовани до избора судија поротника у складу са овим законом.

Судије поротници, у складу са овим законом, биће именовани најкасније до 1. јануара 2010. године.

Доношење подзаконских прописа

Члан 104.

Подзаконске прописе предвиђене овим законом Високи савет судства донеће најкасније у року од 60 дана од дана конституисања првог састава Високог савета судства.

До доношења прописа из става 1. овог члана примењиваће се прописи које је донео Високи савет правосуђа који нису у супротности са овим законом.

II. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Престанак важења ранијег закона

Члан 105.

Даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02, 17/03, 27/03, 29/04, 35/04, 44/04, 61/05, 101/05 и 46/06).

Престанак важења других закона, односно одредаба других закона

Члан 106.

Даном почетка примене овог закона престају да важе одредбе Закона о платама у државним органима и јавним службама ("Службени гласник РС", бр. 34/01, 62/06 - др. закон и 63/06 - исправка др. закона) у делу који се односи на начин утврђивања плата, додатака и накнада судија.

Даном почетка примене овог закона престаје да важи одредба члана 51. став 2. Закона о судским таксама ("Службени гласник РС", бр. 28/94, 53/95, 16/97, 34/01 - др. закон, 9/02, 29/04 и 61/05) у делу који се односи на правосудни додатак.

Ступање закона на снагу

Члан 107.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а примењује се од 1. јануара 2010. године, изузев одредбе члана 20. став 2. која се примењује од ступања овог закона на снагу и одредаба чл. 43-54. и члана 81, члана 82. став 1. и чл. 83. и 88. овог закона, које почињу да се примењују од дана конституисања Високог савета судства.

До конституисања Високог савета судства, односно до почетка примене овог закона, одлуку о упућивању у други суд из члана 20. став 2. овог закона доноси Високи савет правосуђа, односно Високи савет судства, уз сагласност судије.

ИЗМЕНЕ

Уставни суд у саставу: председник др Боса Ненадић и судије др Оливера Вучић, др Марија Драшкић, Весна Илић-Прелић, др Агнеш Картаг-Одри, Катарина Манојловић-Андрић, мр Станка Милановић, мр Драгиша Слијепчевић, др Драган Стојановић и Предраг Ћетковић, на основу члана 168. став 2. Устава Републике Србије, на седници одржаној 19. фебруара 2009. године, донео је

Решење

1. Покреће се поступак за оцену уставности одредбе члана 30. став 1. у делу који гласи: "Судија може бити члан Републичке изборне комисије, односно изборне комисије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе" и одредбе члана 64. став 2. у делу који гласи: "министра надлежног за правосуђе" Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 116/08).

2. Решење доставити Народној скупштини на одговор.
3. Рок за давање одговора је 45 дана од дана пријема овог решења.
4. Ово решење објавити у "Службеном гласнику Републике Србије".

Образложење

Одлучујући о предлогу за оцену уставности члана 10. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 44/04), Уставни суд је на седници од 19. фебруара 2009. године утврдио да оспорена одредба члана 10. Закона, у делу који гласи: "и министар надлежан за правосуђе", није у сагласности с Уставом. Уставни суд је, такође, својом Одлуком број IY-122/2002 од 11. фебруара 2003. године, која је објављена у "Службеном гласнику Републике Србије", бр. 17/03 и 25/03, утврдио да одредба члана 13. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/02), којом је било предвиђено да поступак за навршење радног века и разлоге за разрешење судија, поред других субјеката предвиђених наведеном законском одредбом, покреће и министар надлежан за правосуђе, није у сагласности са Уставом.

У току поступка за оцену уставности оспорене одредбе члана 10. Закона о изменама и допунама Закона о судијама од 2004. године, Уставни суд је утврдио да и новодонети Закон о судијама ("Службени гласник РС", број 116/08), који почиње да се примењује 1. јануара 2010. године, у члана 64. став 2. садржи истоветну одредбу. Наиме, одредбом члана 64. став 2. Законом о судијама од 2008. године је прописано да се поступак за разрешење покреће предлогом председника суда, председника непосредно вишег суда, председника Врховног касационог суда, министра надлежног за правосуђе, органа надлежних за вредновање рада судије и Дисциплинске комисије.

Устав Републике Србије утврђује: да уређење власти почива на подели власти на законодавну, извршну и судску и да је судска власт независна (члан 4. ст. 2. и 4); да Народна скупштина бира и разрешава, поред осталих носилаца функција, и председника Врховног касационог суда, председнике судова и судије (члан 99. став 2. тачка 3); да су судови самостални и независни у свом раду и да суде на основу Устава, закона и других општих аката, када је то предвиђено законом, општеприхваћених правила међународног права и потврђених међународних уговора (члан 142. став 2); да је судијска функција стална (члан 146. став 1); да судији престаје судијска функција на његов захтев, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом предвиђених разлога, као и ако не буде изабран на сталну функцију (члан 148. став 1); да се поступак, основи и разлози за престанак судијске функције, као и разлози за разрешење од дужности председника суда, уређују законом (члан 148. став 3); да је судија у вршењу судијске функције независан и потчињен само Уставу и закону и да је сваки утицај на судију у вршењу судијске функције забрањен (члан 149. ст. 1. и 2); да је Високи савет судства независан и самосталан орган који обезбеђује и гарантује независност и самосталност судова и судија (члан 153. став 1); да Високи савет судства, између осталог, бира и разрешава судије, у складу са Уставом и законом (члан 154); да су одлуке Уставног суда коначне, извршне и општеобавезујуће (члан 166. став 2).

Разматрајући одредбу члана 64. став 2. Закона о судијама којом је предвиђено да се поступак за разрешење судије покреће, поред осталог и предлогом министра надлежног за правосуђе, Уставни суд је пошао од наведених одредаба Устава, а нарочито, од начела поделе власти из члана 4. Устава, према коме уређење власти почива на подели власти на законодавну, извршну и судску уз посебно истацање да је судска власт независна и одредаба које представљају уставне гаранције независности судова и судија. Стога је Уставни суд оценио да се основано може поставити питање да ли се наведеним овлашћењем министра надлежног за правосуђе из члана 64. став 2. Закона о судијама, као органа извршне власти, нарушава начело поделе власти и начело самосталности и независности судова, јер наведено овлашћење министра може довести у питање како независност судија у обављању судијске функције, тако и независност и самосталност Високог савета судства, који одлучује о разрешењу судија.

Уставни суд је, такође, оценио да се основано може поставити питање да ли је наведена одредба члана 64. став 2. Закона о судијама, у складу са принципом хијерархије домаћих и међународних општих правних аката који је утврђен у члану 194. став 5. Устава, а према коме закони и други општи акти донети у Републици Србији не смеју бити у супротности са потврђеним међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права. Ово стога што је Европском повељом о закону за судије, усвојеном у Стразбуру јула 1998. године, у складу са Основним начелима Уједињених нација о независности судства од новембра 1985. године, поред осталог, у тачки 1.3. прецизирано да је потребно да се у вези

са сваком одлуком која утиче на избор, запошљавање, именовање, напредовање у каријери или престанак функције судије, законом предвиди интервенција органа независног од извршне или законодавне власти.

Осим тога, имајући у виду поднеске упућене Уставном суду у вези са чланством судија у изборним комисијама, Уставни суд је, у интересу заштите уставности и законитости, разматрао одредбу члана 30. став 1. Закона о судијама, којом је прописано да судија не може бити на функцијама у органима који доносе прописе и органима извршне власти, јавним службама и органима покрајинске аутономије и јединица локалне самоуправе, да не може бити члан политичке странке, нити да може политички деловати на други начин, да се не може бавити било којим јавним или приватним плаћеним послом, нити пружати правне услуге или савете уз накнаду, али и да може бити члан Републичке изборне комисије, односно изборне комисије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.

Разматрајући основаност покретања поступка за оцену уставности наведене одредбе Закона, Уставни суд је, поред Уставом утврђених начела поделе власти из члана 4, начела судства из члана 142. став 2. и начела независности судија из члана 149, имао у виду и начело забране сукоба интереса из члана 6. Устава, према коме нико не може вршити државну или јавну функцију која је у сукобу са његовим другим функцијама, пословима или приватним интересима и да се постојање сукоба интереса и одговорност при његовом решавању одређују Уставом и законом.

Такође, Уставни суд је имао у виду и решења садржана у изборним законима која се односе на образовање, делокруг и овлашћења и изборних комисија, а нарочито одредбе члана 33. став 1. Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 35/00, 69/02, 57/03, 72/03, 18/04, 85/05, 101/05) према коме Републичку изборну комисију у сталном саставу чине председник и шеснаест чланова које именује Народна скупштина, на предлог посланичких група у Народној скупштини, а у проширеном саставу и по један представник подносиоца изборне листе, као и одредбе члана 34. овог закона, којима је прописано да се Републичка изборна комисија, поред осталог, стара о законитом спровођењу избора, прати примену и даје објашњења у вези са применом овог закона, нарочито о спровођењу гласања у иностранству, прописује обрасце и правила за спровођење изборних радњи прописаних овим законом, образује бирачке одборе и именује председника и чланове бирачких одбора, одређује изборне акте који јој се достављају, доноси решење о проглашењу збирне изборне листе, обавља и друге послове предвиђене овим законом и доноси пословник о свом раду. Суд је утврдио да се наведене одредбе Закона о избору народних посланика сходно примењују и на спровођење поступка избора председника Републике, сагласно члану 8. Закона о избору председника Републике ("Службени гласник РС", број 111/07). Такође, изборне комисије које се сагласно Закону о локалним изборима ("Службени гласник РС", број 129/07) образују ради спровођења избора за одборнике скупштина јединица локалне самоуправе, у погледу састава, начина избора чланова и надлежности аналогне су Републичкој изборној комисији. Поред тога, према одредбама члана 97. Закона о избору народних посланика о жалбама изјављеним против решења Републичке изборне комисије одлучује Врховни суд Србије, а према одредбама члана 54. Закона о локалним изборима о жалбама против решења изборне комисије јединице локалне самоуправе одлучује надлежни окружни суд.

Из наведеног се може закључити да изборне комисије доносе и примењују прописе који се односе на законито спровођење избора, а то значи да и судија као члан изборне комисије, односно изборне комисије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, на овој функцији доноси и примењује прописе у овим органима, те да о законитости појединачних аката које су донеле изборне комисије, а у чијем доношењу учествују и судије, чланови тих комисија, одлучују надлежни судови. Стога је Уставни суд оценио да се основано може поставити питање да ли су наведеном одредбом члана 30. став 1. Закона о судијама, повређена напред наведена уставна начела о подели власти, забрани сукоба интереса, самосталности и независности судова и независности судија.

Имајући у виду наведено, Уставни суд је, на основу одредбе члана 53. став 1. Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", број 109/07), покренуо поступак за оцену уставности одредбе члана 30. став 1. у делу који се односи на могућност да судија може бити члан Републичке изборне комисије, односно изборне комисије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и одредбе члана 64. став 2. Закона у делу којим се даје овлашћење министру надлежном за правосуђе да покрене поступак за разрешење судије.

На основу изложеног и одредбе члана 46. тачка 1) Закона о Уставном суду, Суд је донео решење као у изреци.

Иуз број 42/2009

Председник
Уставног суда,

Уставни суд у саставу: председник др Боса Ненадић и судије др Оливера Вучић, др Марија Драшкић, Весна Илић-Прелић, др Агнеш Картаг-Одри, мр Станка Милановић, др Драгиша Слијепчевић, др Драган Стојановић и Предраг Ђетковић, на основу члана 167. став 1. тачка 1. Устава Републике Србије, на седници одржаној 17. јуна 2009. године, донео је

Одлуку

*Одлука је објављена у "Службеном гласнику РС", бр.
58/2009 од 25.7.2009. године.*

Утврђује се да одредба члана 30. став 1. у делу који гласи: "Судија може бити члан Републичке изборне комисије, односно изборне комисије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе" и одредба члана 64. став 2. у делу који гласи: "министра надлежног за правосуђе", Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 116/08) нису у сагласности с Уставом.

Образложење

Уставни суд је, по сопственој иницијативи, Решењем ИУз-42/2009 од 19. фебруара 2009. године, објављеним у "Службеном гласнику РС", број 21/09, покренуо поступак за оцену уставности одредбе члана 30. став 1. у делу који гласи: "Судија може бити члан Републичке изборне комисије, односно изборне комисије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе" и одредбе члана 64. став 2. у делу који гласи: "министра надлежног за правосуђе" Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 116/08). У току поступка за оцену уставности одредбе члана 10. Закона о изменама и допунама Закона о судијама од 2004. године ("Службени гласник РС", број 44/04), Уставни суд је утврдио да и ново донети Закон о судијама ("Службени гласник РС", број 116/08), који почиње да се примењује 1. јануара 2010. године, у члану 64. став 2. садржи истоветну одредбу. Том приликом, Уставни суд је, на седници од 19. фебруара 2009. године, утврдио да решење садржано у члану 10. Закона, којим је предвиђено да поступак за утврђивање навршења радног века и разлога за разрешење судије покреће, поред других наведених субјеката, "и министар надлежан за правосуђе", није у сагласности с Уставом. Истоветан став Уставни суд је заузео и оцењујући уставност одредбе члана 13. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/02), односно у Одлуци број ИУ-122/02 од 11. фебруара 2003 године ("Службени гласник РС", број 17/03).

Такође, имајући у виду поднеске упућене Уставном суду у вези са чланством судија у изборним комисијама, Уставни суд је, у интересу заштите уставности, разматрао одредбу члана 30. став 1. став 1. Закона о судијама, па је, на основу одредбе члана 53. став 1. Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", број 109/07), покренуо поступак за оцену уставности и ове одредбе Закона, у делу који се односи на могућност да судија може бити члан Републичке изборне комисије, односно изборне комисије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.

Уставни суд је на седници одржаној 19. фебруара 2009. године закључио да Решење о покретању поступка достави Народној скупштини на одговор, на основу одредаба члана 33. став 1. и члана 107. став 1. Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", број 109/07). Пошто у остављеном року, а ни накнадно, Народна скупштина није доставила одговор, Суд је наставио поступак, на основу одредбе члана 34. став 3. Закона о Уставном суду.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је оспореним одредбама члана 30. став 1. и члана 64. став 2. Закона о судијама, утврђено: да судија не може бити на функцијама у органима који доносе прописе и органима извршне власти, јавним службама и органима покрајинске аутономије и јединица локалне самоуправе, да не може бити члан политичке странке, нити може политички деловати на други начин, да се не може бавити било којим јавним или приватним плаћеним послом, нити пружати правне услуге или савете уз накнаду, али "да може бити члан Републичке изборне комисије, односно изборне комисије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе" (члан 30. став 1); да се поступак за разрешење (судије) покреће предлогом председника суда, председника непосредно вишег суда,

председника Врховног касационог суда, министра надлежног за правосуђе, органа надлежних за вредновање рада судије и Дисциплинске комисије (члан 64. став 2).

За оцену уставности оспорених одредаба Закона, од значаја су одредбе Устава у којима је утврђено: да уређење власти у Републици Србији почива на подели власти на законодавну, извршну и судску и да је судска власт независна (члан 4. ст. 2. и 4); да нико не може вршити државну или јавну функцију која је у сукобу са његовим другим функцијама, пословима или приватним интересима и да се постојање сукоба интереса и одговорност при његовом решавању одређују Уставом и законом (члан 6); да су судови самостални и независни у свом раду и да суде на основу Устава, закона и других општих аката, када је то предвиђено законом, општеприхваћених правила међународног права и потврђених међународних уговора (члан 142. став 2); да је судијска функција стална, а изузетно, лице које се први пут бира за судију бира се на три године (члан 146); да судији престаје судијска функција на његов захтев, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом предвиђених разлога, као и ако не буде изабран на сталну функцију (члан 148. став 1); да се поступак, основи и разлози за престанак судијске функције, као и разлози за разрешење од дужности председника суда, уређују законом (члан 148. став 3); да је судија у вршењу судијске функције независан и потчињен само Уставу и закону и да је сваки утицај на судију у вршењу судијске функције забрањен (члан 149. ст. 1. и 2); да је Високи савет судства независан и самосталан орган који обезбеђује и гарантује независност и самосталност судова и судија (члан 153. став 1); да Високи савет судства, између осталог, бира и разрешава судије, у складу са Уставом и законом (члан 154); да су одлуке Уставног суда коначне, извршне и општеобавезујуће (члан 166. став 2).

Суд је констатовао и да је Европском повељом о правилима (закону) за судије, усвојеном у Стразбуру од 8. до 10. јула 1998. године, у складу са основним начелима Уједињених нација о независности судства из новембра 1985. године, поред осталог, у тачки 1.3. прецизирано да је потребно да се у вези са сваком одлуком која утиче на избор, запошљавање, именовање, напредовање у каријери или престанак функције судије, законом предвиди интервенција органа независног од извршне или законодавне власти.

Уставни суд је, оцењујући уставност одредбе члана 30. став 1. Закона о судијама, имао у виду и решења садржана у изборним законима која се односе на образовање, делокруг и овлашћења изборних комисија, а нарочито одредбе Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 35/00, 69/02, 57/03, 72/03, 18/04, 85/05 и 101/05) према којима: органе за спровођење избора народних посланика чине Републичка изборна комисија и бирачки одбори (члан 6); заштиту изборног права обезбеђују Републичка изборна комисија, Врховни суд Србије и надлежни судови (члан 7); органи за спровођење избора су самостални и независни у раду и раде на основу закона и прописа донетих на основу закона, а за свој рад органи за спровођење избора одговарају органу који их је именовао (члан 28); чланови Републичке изборне комисије и њихови заменици именују се на четири године (члан 30. став 1); Републичку изборну комисију у сталном саставу чине председник и шеснаест чланова које именује Народна скупштина, на предлог посланичких група у Народној скупштини, а у проширеном саставу и по један представник подносиоца изборне листе (члана 33. став 1). Одредбом члана 34. Закона прописано је да се Републичка изборна комисија, поред осталог, стара о законитом спровођењу избора, прати примену и даје објашњења у вези са применом овог закона, нарочито о спровођењу гласања у иностранству, прописује обрасце и правила за спровођење изборних радњи прописаних овим законом, образује бирачке одборе и именује председника и чланове бирачких одбора, одређује изборне акте који јој се достављају, доноси решење о проглашењу збирне изборне листе, обавља и друге послове предвиђене овим законом и доноси пословник о свом раду. Такође, у одредбама чл. 93. до 97. Закона уређена је заштита изборног права.

Суд је надаље утврдио да се наведене одредбе Закона о избору народних посланика сходно примењују и на спровођење поступка избора председника Републике, сагласно члану 8. Закона о избору председника Републике ("Службени гласник РС", број 111/07).

Закон о локалним изборима ("Службени гласник РС", број 129/07), којим се уређују питања у погледу састава, начина избора чланова и надлежности изборних комисија које се образују ради спровођења избора за одборнике скупштина јединица локалне самоуправе, у основи садрже слична решења која су садржана и у Закону о избору народних посланика.

Поред тога, према одредбама члана 97. Закона о избору народних посланика, о жалбама изјављеним против решења Републичке изборне комисије одлучује Врховни суд Србије, а према одредбама члана 54. Закона о локалним изборима, о жалбама против решења изборне комисије јединице локалне самоуправе одлучује надлежни окружни суд.

Такође, према Пословнику Републичке изборне комисије ("Службени гласник РС", број 28/08), чланови комисије и њихови заменици имају право на накнаду за рад у комисији, чију висину комисија одређује посебном одлуком (члан 24), а према Закону о порезу на доходак

грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/01, 80/02, 135/04, 62/06, 65/06, 10/07, 7/08, 7/09. и 31/09), порез на доходак грађана не плаћа се ни на примања остварена по основу "накнада за рад лица у органима за спровођење избора" (члан 9. став 1. тачка 13).

Из наведеног, Уставни суд је закључио да изборне комисије доносе и примењују прописе који се односе на законито спровођење избора, а то значи да и судија као члан изборне комисије, односно изборне комисије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, на овој функцији доноси и примењује прописе у наведеним органима, те да о законитости појединачних аката које су донеле изборне комисије, а у чијем доношењу учествују и судије, чланови тих комисија, одлучују надлежни судови. Такође, Суд констатује да судија који је члан поменутих изборних комисија истовремено врши две различите јавне функције, чиме се доводи у питање и принцип неспојивости који спада међу основне принципе уткане у организацију и функционисање Републике Србије, а који се темељи на принципу владавине права, односно поделе власти и независности судске власти. Поред тешкоћа практичне природе, односно физичке немогућности да се истовремено врше две функције - судијска и функција члана изборних органа, што оспорено решење члана 30. Закона омогућава, то решење даје могућност да једно исто лице - у исто време буде носилац функција у два различита државна органа, од којих одлука једног (изборне комисије) подлеже контроли законитости од стране другог органа (суда). Такође, Суд сматра да оспорено решење судију не штити ни од политичког утицаја, јер кад обавља функцију члана изборне функције - с обзиром на то да судију за члана изборне комисије предлажу "посланичке групе" које се, по правилу, образују по страначкој, односно политичкој припадности. Уз то, Суд је имао у виду да, сагласно одредби члана 28. став 2. Закона о избору народних посланика, судија за свој рад у Републичкој изборној комисији одговара органу који га је именовао, а то у конкретном случају значи Народној скупштини, а судије чланова других изборних комисија, скупштини аутономне покрајине, односно скупштини јединице локалне самоуправе као политичким телима. Доследно поштовање принципа неспојивости у вршењу судијске функције битан је услов самосталности и независности судија, потом непристрасности, као и ефикасног и одговорног обављања судијске функције. Наведено, по оцени Суда, озбиљно доводи у питање такво обављање судијске функције уз истовремено чланство у изборним комисијама. Стога је Уставни суд оценио да је наведена одредба члана 30. став 1. Закона о судијама, у делу који гласи: "Судија може бити члан Републичке изборне комисије, односно изборне комисије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе", несагласна са уставним начелима поделе власти, владавине права и забране сукоба интереса из чл. 1. 3. и 6. Устава, као и са одредбама Устава о самосталности и независности судства (члан 4. став 4. и члан 142. став 2), односно одредбама члана 149. Устава о независности судија.

У вези са оценом уставности одредбе члана 64. Закона, Уставни суд је утврдио да одредба члана 64. став 2. Закона у делу којим је предвиђено да поступак за разрешење судије покреће, поред осталих наведених субјеката, и министар надлежан за правосуђе, није у сагласности с Уставом. Наведеним овлашћењем министра, који је носилац извршне власти, по оцени Суда, нарушава се уставно начело поделе власти (члан 4. став 2. Устава) и начело самосталности и независности судова (члан 4. став 4. и члан 142. став 2. Устава), јер се то овлашћење министра односи на унутрашњи, персонални вид самосталности судова. Поред тога, коришћењем наведеног овлашћења министра, по оцени Суда, може се вршити и одређени притисак, односно утицати на судију у вршењу судијске функције, што је супротно одредбама члана 149. ст. 1. и 2. Устава. Другим речима, из наведених одредаба Устава следи да у успостављеном систему поделе власти, утврђивање разлога за престанак судијске дужности и за разрешење судије против његове воље, и сагласно томе предлагање разрешења судије, припада судској власти, с обзиром да се судска власт, у односу на друге две гране власти, организује и делује на принципу независности и самосталности, а да право разрешења судија Устав изричито ставља у надлежност посебног државног органа - Високог савета судства, тј. органа независног од извршне и законодавне власти (члан 154. Устава).

Поред наведеног, по оцени Уставног суда, из одредаба члана 4. став 4, члана 148. ст. 1. и 2. и члана 149. ст. 1. и 2. и чл. 153. и 154. Устава произлази да овлашћење за предлагање разрешења судије против његове воље, посебно у случају када се ради о нестручном вршењу судијске функције, може припадати само судској власти, односно да о томе може одлучивати само Високи савет судства као независно самостално тело, као политички неутрално, стручно компетентно и способно да процени и утврди разлоге за престанак судијске функције и за разрешење судије, независно од утицаја политичких чинилаца, а да укључивање извршне власти у тај поступак може објективно да утиче на независност и самосталност судске власти у вршењу њене функције.

Уставни суд при томе сматра да иницирање поступка за престанак судијске дужности у законом одређеним случајевима, као и за покретање поступка за престанак судијске дужности од стране министра надлежног за правосуђе, само по себи не би било несагласно са Уставом

ако поступак не би покренули председници судова, односно други субјекти утврђени у члану 64. Закона. Међутим, с обзиром на начин уређивања наведеног питања и целину оспорене одредбе закона, овај поступак није било могуће издвојити из контекста и садржине члана 64. Закона, јер није могуће без нормативноправне интервенције у Закону о судијама, за коју Уставни суд, према члану 167. Устава, није надлежан, одредити и свести овлашћења надлежног министра само на иницирање, односно супсидијерно покретање поступка за престанак судијске функције због навршења радног века и других законом предвиђених случаја.

На истоветан начин Уставни суд је поступао оцењујући уставност и одредбе члана 13. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/02), тј. у Одлуци број IY-122/02 од 11. фебруара 2003. године ("Службени гласник РС", бр. 17/03 и 25/03) и Одлуци број IY 28/06 од 19. фебруара 2009. године - у односу на члан 10. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 44/04), када је утврдио да оспорене одредбе наведених закона нису у сагласности са Уставом. У овим одлукама Суд је стао на становиште да се "овлашћењем министра надлежног за правосуђе, који је орган извршне власти, да покрене поступак за разрешење судија, нарушава начело поделе власти и начело самосталности и независности судова. Наиме, тим овлашћењем министра, по оцени Уставног суда, доводи се у питање "унутрашњи персонални вид самосталности и независности судова", односно уставни принцип независности и самосталности судија.

Такође, наведеном одредбом члана 64. став 2. Закона несумњиво се умањује већ достигнути ниво самосталности и независности судија и судова који је био успостављен чланом 56. став 2. Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 63/01), у коме је било прописано да поступак за утврђивање навршења радног века и разлога за разрешење покрећу председник суда, председник непосредно вишег суда и председник Врховног суда Србије, што је Уставни суд већ констатовао у својој Одлуци број IY-122/2002 од 11. фебруара 2003. године и Одлуци број IY-28/06 од 19. фебруара 2009. године.

И на крају, уношењем наведеног решења и у одредбу члана 64. став 2. Закона о судијама, доведена је у питање и одредба члана 166. став 2. Устава, по којој су Одлуке Уставног суда "извршне и општеобавезујуће", а то значи и за законодавца. Међутим, Народна скупштина је поступила супротно наведеној одредби Устава и Одлуци Суда број IY-122/02 уносећи спорно решење у Закон о судијама.

Полазећи од изложеног и одредбе члана 45. тачка 1) Закона о Уставном суду, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу одредбе члана 168. став 3. Устава, одредба члана 30. став 1. у делу који гласи: "Судија може бити члан Републичке изборне комисије, односно изборне комисије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе" и одредба члана 64. став 2. у делу који гласи: "министра надлежног за правосуђе", Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 116/08), престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

IYз број 42/2009

Председник
Уставног суда,
др **Боса Ненадић**, с.р.

Уставни суд у саставу: председник др Боса Ненадић и судије др Оливера Вучић, др Марија Драшкић, Весна Илић-Прелић, др Агнеш Картаг-Одри, Катарина Манојловић-Андрић, мр Станка Милановић, др Драгиша Слијепчевић, др Драган Стојановић и Предраг Ћетковић, на основу члана 167. став 1. тачка 1. Устава Републике Србије, на седници одржаној 9. јула 2009. године, донео је

Решење

Решење је објављено у "Службеном гласнику РС", бр. 65/2009 од 14.8.2009. године.

1. Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности и несагласности са потврђеним међународним уговорима одредаба члана 99. став 1, члана 100. и члана 101. став 1. Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 116/08).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката или радњи предузетих на основу оспорених одредаба Закона из тачке 1.

Образложење

Уставном суду поднето је више иницијатива за оцену уставности одредаба члана 99. став 1, члана 100. и члана 101. став 1. Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 116/08). Оспореним одредбама Закона као прелазним одредбама су, по мишљењу иницијатора, на начин несагласан Уставу, уређена питања настављања судијске функције до избора судија у складу са одредбама Устава од 2006. године, престанка судијске дужности и права судија које су изабране по ранијим законима.

I

У иницијативама се наводи да из оспорених одредаба члана 99. став 1, члана 100. став 4. и члана 101. став 1. Закона о судијама произлази да судијама које обављају судијску функцију, а не буду изабране у складу са овим законом, судијска функција престаје по сили закона 1. јануара 2010. године, мимо Уставом и законом прописаних услова за престанак судијске функције. Стога су, по мишљењу иницијатора, оспорене одредбе Закона несагласне одредби члана 148. став 1. Устава, којом је утврђено да судији престаје судијска функција наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом предвиђених разлога. Тиме се, истичу иницијатори, прекида сталност судијске функције која је гарантована одредбом члана 101. став 1. Устава од 1990. године који је био на снази у време њиховог избора, као и чланом 146. став 1. важећег Устава.

Иницијатори сматрају да наведене законске одредбе имају повратно дејство и да као такве "дирају у стечена права судија изабраних у складу са раније важећим законима, а што одредба члана 197. став 1. важећег Устава изричито забрањује, штитећи начело правне сигурности". Такође истичу да се "судијска функција стечена на легалан начин, побијаним законом ретроактивно прекида, чиме се грађанима угрожава право на правично суђење пред независним и непристрасним судом које гарантује члан 32. Устава". Оспорене одредбе Закона, по мишљењу иницијатора, у супротности су и са одредбама Устава о владавини права (члан 3), подели власти (члан 4), међународним односима (члан 16), основним начелима људских и мањинских права и слобода (чл. 18. до 22) и хијерархији домаћих и међународних општих правних аката (члан 194).

Иницијатори даље наводе да су оспорене одредбе Закона несагласне и са међународним уговорима којима се утврђује право сваког да његов случај буде расправљен правично, пред независним и непристрасним судом који ће одлучити о његовим правима и обавезама, и о основаности оптужбе која је против њега подигнута (члан 10. Универзалне декларације Уједињених нација о људским правима, члан 14. став 1. Међународног пакта о грађанским и политичким правима и члан 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода). За оцену оспорених одредаба Закона о судијама, по мишљењу иницијатора, релевантне су и одредбе Основних начела о независности судства утврђених Резолуцијом Генералне скупштине Уједињених нација, Препоруке број Р (94)12 Комитета министара Савета Европе државама чланицама о независности, ефикасности и улози судија и Европске повеље о статусу (закону) за судије, које се односе на независност и непристрасност судија.

Оспоравајући одредбу члана 100. став 1. Закона, којом је предвиђено да одлуку о броју судија и судија поротника доноси Високи савет судства уз претходно прибављену сагласност министра надлежног за правосудје, иницијатори указују да се на тај начин нарушава независност и самосталност Високог савета судства утврђена одредбом члана 153. став 1. Устава и да доношење одлуке Високог савета судства "не може бити условљено било чијом претходном сагласношћу, поготову не неког ко је члан тог тела".

У иницијативама се, најзад, наводи да оспорене одредбе члана 100. ст. 2. и 3. Закона, којима су утврђени рокови за избор и ступање судија на функцију, "приморавају судије са сталном функцијом да конкуришу ради избора који ће се извршити најкасније до 1. децембра 2009. године" и да нису у сагласности са одредбом члана 150. Устава, према којој судија има право да врши судијску функцију у суду за који је изабран и само изузетно може без своје сагласности бити трајно премештен или упућен у други суд, у складу са законом.

Иницијативом је захтевано да Уставни суд обустави извршење појединачних аката или радњи предузетих на основу оспорених одредаба Закона.

II

Уставни суд је, на седници одржаној 19. марта 2009. године, закључио да иницијативу достави Народној скупштини на мишљење, са роком за доставу мишљења од 15 дана од дана пријема дописа Суда. Како мишљење није достављено у остављеном року, а ни накнадно, поступак је настављен, сагласно одредби члана 34. став 3. Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", број 109/07).

Уставни суд је ради разјашњења стања ствари у овом уставносудском предмету, сагласно одредбама члана 31. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", бр. 24/08 и 27/08), одржао Припремну седницу 26. маја 2009. године. За Припремну седницу је сачињен реферат о спорним уставноправним питањима и различитим правним схватањима у правној доктрини о овим питањима. Суд је на овој припремној седници, као и на Радној седници Суда која је одржана 8. јула 2009. године, размотрио спорна уставнопоравна питања која се поводом поднетих иницијатива постављају у поступку оцене уставности оспорених одредаба Закона о судијама - како у односу на релевантне одредбе важећег Устава Републике Србије, тако и у светлу одговарајућих међународних аката и упоредних уставних решења о положају судства у другим државама, а посебно земљама у региону.

Сагласно одредби члана 37. став 2. Закона о Уставном суду, Суд је, након спроведеног поступка оцењивања уставности оспорених одредаба Закона о судијама, оценио да је у току поступка ова уставносудска ствар довољно разјашњена и да, на основу свих прибављених доказа, документације, података и обавештења од значаја за вођење поступка и одлучивање, може приступити одлучивању.

III

У спроведеном поступку утврђено је да је оспореним одредбама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 116/08), које се налазе у оквиру Главе осме Закона под називом "Прелазне и завршне одредбе", прописано: чланом 99. став 1. - да судије изабране по Закону о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02, 17/03, 27/03, 29/04, 35/04, 44/04, 61/05, 101/05 и 46/06) и Закону о судовима ("Службени гласник Републике Србије", бр. 46/91, 60/91, 18/92, 71/92, 63/01, 42/02, 27/03 и 29/04) настављају функцију у судовима за које су изабране до дана ступања на функцију судија изабраних у складу са овим законом; чланом 100. - да одлуку о броју судија и судија поротника доноси Високи савет судства, у складу са овим законом, у року од 30 дана од дана избора првог састава Високог савета судства, уз претходно прибављену сагласност министра надлежног за правосуђе (став 1), да ће се избор судија, у складу са овим законом, извршити најкасније до 1. децембра 2009. године, изузев судија Врховног касационог суда који ће бити изабрани у року од 90 дана од дана конституисања Високог савета судства (став 2), да судије изабране у складу са овим законом ступају на функцију 1. јануара 2010. године (став 3), као и да се првим избором судије сматра избор на дужност судије у складу са раније важећим законима (став 4); чланом 101. став 1. - да судијама из члана 99. ст. 1. и 2. овог закона, који нису изабрани у складу са овим законом, дужност престаје даном ступања на функцију судија изабраних у складу са овим законом.

Уставом Републике Србије је утврђено: да је владавина права основна претпоставка Устава и да се, између осталог, остварује независном судском влашћу (члан 3); да уређење власти почива на подели власти на законодавну, извршну и судску, да се однос три гране власти заснива на равнотежи и међусобној контроли и да је судска власт независна (члан 4. ст. 2. до 4); да спољна политика Републике Србије почива на општепризнатим принципима и правилима међународног права, те да су општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују (члан 16); да се људска и мањинска права зајемчена Уставом непосредно примењују (члан 18. став 1); да јемства неотуђивих људских и мањинских права у Уставу служе очувању људског достојанства и остварењу пуне слободе и једнакости сваког појединца (члан 19); да људска и мањинска права зајемчена Уставом могу законом бити ограничена ако ограничење допушта Устав, у сврхе ради којих га Устав допушта, у обиму неопходном да се уставна сврха ограничења задовољи у демократском друштву и без задирања у суштину зајемченог права, те да се достигнути ниво људских и мањинских права не може смањивати (члан 20. став 1. и 2); да свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега (члан 32. став 1); да Република Србија уређује и обезбеђује организацију, надлежност и рад републичких органа (члан 97. тачка 16); да је судска власт јединствена на територији Републике Србије (члан 142. став 1); да се оснивање, организација, надлежност, уређење и састав судова уређују законом (члан 143. став 2); да је судијска функција стална и да се изузетно, лице које се први пут бира за судију бира на три године (члан 146); да Народна скупштина, на предлог Високог савета судства, бира за судију лице које се први пут бира на судијску функцију, да мандат судији који је први пут изабран на судијску функцију траје три године, да Високи савет судства, у складу са законом, бира судије за трајно обављање судијске функције, у истом или другом суду, као и да Високи савет судства одлучује и о избору судија који су на сталној судијској функцији у други или виши суд (члан 147); да судији престаје судијска функција на његов захтев, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом предвиђених разлога, као и ако не буде

изабран на сталну функцију (члан 148. став 1); да судија има право да врши судијску функцију у суду за који је изабран и да само уз своју сагласност може бити премештен или упућен у други суд (члан 150. став 1); да је Високи савет судства независан и самосталан орган који обезбеђује и гарантује независност и самосталност судова и судија, да има 11 чланова и да у његов састав улазе председник Врховног касационог суда, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са законом (члан 153. став 1. до 4); да Високи савет судства бира и разрешава судије, у складу са Уставом и законом, односно предлаже Народној скупштини избор судија приликом првог избора на судијску функцију (члан 154); да је правни поредак Републике Србије јединствен и да сви закони и други општи акти морају бити сагласни са Уставом, да су потврђени међународни уговори и општеприхваћена правила међународног права део правног поретка Републике Србије те да потврђени међународни уговори не смеју бити у супротности са Уставом, а закони и други општи акти не смеју бити у супротности са потврђеним међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права (члан 194); да закони и сви други општи акти не могу имати повратно дејство, а да изузетно, само поједине одредбе закона могу имати повратно дејство, ако то налаже општи интерес утврђен при доношењу закона (члан 197. ст. 1. и 2).

Уставним законом за спровођење Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", број 98/06) утврђено је: да се Устав Републике Србије примењује даном када га прогласи Народна скупштина, ако у погледу примене појединих његових одредаба овим законом није другачије одређено (члан 1); да републички органи, организације и службе настављају са радом до њиховог образовања, односно избора, у складу са Уставом, осим ако овим законом није другачије одређено (члан 2); да судови и јавна тужилаштва настављају са радом до усклађивања са Уставом прописа којима су уређени њихови организација и надлежност, као и положај судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, ако овим законом није другачије одређено, те да ће судови који нису почели са радом до дана ступања на снагу овог закона, почети са радом у роковима одређеним законима којима се њихова организација и надлежност усклађују са Уставом (члан 6. ст. 1. и 2); да ће се избор председника Врховног касационог суда и први избор судија Врховног касационог суда извршити најкасније у року од 90 дана од дана конституисања Високог савета судства и да ће се избор судија и председника осталих судова извршити најкасније у року од једне године од дана конституисања Високог савета судства (члан 7).

При оцени уставности оспорених одредаба Закона о судијама, Уставни суд је имао у виду и да је Народна скупштина, на основу одредаба члана 97. тачка 6. и члана 143. став 2. Устава, у поступку усаглашавања закона са Уставом од 2006. године у области правосуђа, донела и Закон о уређењу судова ("Службени гласник РС", број 116/08) којим је, поред осталог, утврђено да је судска власт јединствена на територији Републике Србије и да припада судовима опште и посебне надлежности, да су судови опште надлежности основни судови, виши судови, апелациони судови и Врховни касациони суд, а да су судови посебне надлежности привредни судови, Привредни апелациони суд, прекршајни судови, Виши прекршајни суд и Управни суд (члан 11).

IV

Оцењујући уставност оспорених одредаба члана 99. став 1, члана 100. став 4. и члана 101. став 1. Закона, Уставни суд је констатовао да је доношењем Устава Републике Србије од 2006. године престао да важи Устав Републике Србије од 1990. године, на основу кога је установљен постојећи систем судске власти у Републици Србији. Уређујући систем судске власти, Устав од 2006. године је у односу на Устав од 1990. године и систем уређења судске власти који је на основу тог Устава успостављен, извршио значајне промене у погледу вршења и организације судске власти и начина избора судија, укључујући и начин избора на сталну (трајну) судијску функцију.

Уставни суд је, такође, констатовао да је Уставним законом за спровођење Устава Републике Србије утврђена обавеза усклађивања са Уставом прописа којима су уређени организација и надлежност судова, као и положај судија, у одређеном року.

У организационом смислу, те новине се односе на оснивање Врховног касационог суда, као највишег суда у Републици (члан 143. став 4), а потом и на законом уређено формирање судова који у претходном уставном поретку нису почели са радом, односно нису били организовани (апелациони судови, Управни суд, прекршајни судови и Виши прекршајни суд), као и на делимичну промену стварне надлежности и значајну промену месне надлежности постојећих судова који су добили нове називе.

Из уставних одредаба којима је утврђено да је судијска функција стална и да Високи савет судства, у складу са законом, бира судије за трајно обављање судијске функције (члан 146. став 1. и 147. став 3), а да Народна скупштина бира за судију лице које се први пут бира на

судијску функцију на период од три године (члан 146. став 2. и члан 147. став 1), те да судији, између осталог, престаје судијска функција ако не буде изабран на сталну функцију (члан 148. став 1), по оцени Уставног суда, произлази да се стална судијска функција може стећи и обављати искључиво избором од стране Високог савета судства, док се избором од стране Народне скупштине судије бирају само по први пут и то са мандатом од три године. Наиме, из одредбе члана 148. став 1. ин fine Устава, којом је утврђено да судији престаје судијска функција, поред осталог, и ако не буде изабран на сталну функцију, следи да Устав од 2006. године не јемчи сталност судијске функције стечене по раније важећем Уставу од 1990. године. По схватању Уставног суда, уставотворац у наведеној одредби није имао у виду само престанак судијске функције судији који се први пут бира на судијску функцију од три године према Уставу од 2006. године, јер из Устава неспорно произилази да том судији мандат престаје истеклом периода на који је изабран, него и престанак судијске функције свим судијама које не буду изабране од стране Високог савета судства, а то значи и свим судијама које су изабране према прописима донетим на основу Устава од 1990. године, а које, сагласно Уставу не буду изабране од стране Високог савета судства на сталну функцију. Такво значење има и одредба члана 147. став 3. Устава, по којој Високи савет судства бира судије за трајно обављање судијске функције, што даље значи да судији који није изабран на сталну функцију од стране Високог савета судства, раније стечена судијска функција такође може под условима утврђеним законом престати. Наведеним уставним решењем се, по оцени Уставног суда, обезбеђује једнак (исти) положај свих судија на сталној (трајној) судијској функцији у Републици Србији, тако што ће бити изабране од истог органа, сагласно условима прописаним Уставом од 2006. године и законом донетим на основу тог Устава. На овај начин се истовремено обезбеђује додатно јемство независности судијске функције у будућности, јер се за разлику од избора судија које је у време важења Устава од 1990. године обављала Народна скупштина као политичко тело на предлог свог Одбора за правосуђе или Високог савета правосуђа, Уставом од 2006. године избор судија на сталну функцију ставља у искључиву надлежност Високог савета судства, као самосталног и независног државног органа, стручног и компетентног тела у коме већину чланова чине судије и истакнути правници. На наведеним уставним решењима о избору судија темељи се и оспорена одредба члана 100. став 4. Закона о судијама, према којој се првим избором судије сматра и избор на дужност судије у складу са раније важећим законима. Уставни основ за овакво решење лежи у чињеници да први избор судија по Уставу од 2006. године обавља Народна скупштина, да је Народна скупштина обавила и избор свих судија по Уставу од 1990. године, а да према важећем Уставу једино Високи савет судства бира судије за трајно обављање судијске функције. Уставом прокламована судијска функција као стална остварује се стога само избором судија од стране Високог савета судства, а једино први избор на судијску функцију са мандатом чије је трајање ограничено на три године поверен је Народној скупштини.

Према одредби члана 6. став 1. Уставног закона за спровођење Устава Републике Србије, судови образовани у складу са ранијим Уставом настављају са радом до усклађивања са Уставом прописа којима су уређени њихова организација и надлежност, као и положај судија. Ова одредба, као и одредба члана 2. Уставног закона према којој републички органи настављају са радом до њиховог образовања, односно избора, у складу са Уставом, по оцени Уставног суда, јасно показују да не постоји уставни континуитет у погледу сталности судијске функције стечене по Уставу од 1990. године, у персоналном погледу. Творац новог Устава, утврђујући другачији начин избора органа државне власти предвидео је и обавезу избора носилаца функција у свим органима државне власти, укључујући и судску. Уређујући даље спровођење наведених уставних решења, Уставни закон је прописао да ће се избор председника Врховног касационог суда и први избор судија Врховног касационог суда извршити најкасније у року од 90 дана од дана конституисања Високог савета судства, као и да ће се избор судија и председника осталих судова извршити најкасније у року од једне године од дана конституисања Високог савета судства (члан 7). Уставни закон за спровођење Устава донет је истовремено са доношењем Устава и уређује режим преласка ранијег (затеченог) уставног система у други - установљен новим Уставом, као и рокове у којима се правни систем, али и организација и начин избора свих органа власти, тј. њихов састав заснован на претходном Уставу мора саобразити са новим Уставом. Уставни суд указује да се у иницијативама поднетим овом Суду нису оспоравала наведена решења садржана у одредбама чл. 6. и 7. Уставног закона, а која се односе на примену одредаба Устава на судове и избор судија и председника судова.

Уставни суд је оценио да нису основани наводи иницијатора према којима оспорене одредбе Закона о судијама имају повратно дејство. Полазећи од тога да повратно дејство правне норме подразумева њену примену на период пре њеног доношења, Уставни суд је утврдио да оспорене законске одредбе, својом садржином и предметом уређивања, не уређују статус (положај) носилаца судијске функције у прошлости, већ прелазни режим

вршења те функције до успостављања правосудног система Републике Србије у складу са Уставом од 2006. године. Стога је законодавац, следећи уставна решења, оспореном одредбом члана 99. став 1. Закона прописао да судије настављају функцију у судовима за које су изабране до ступања на функцију судија изабраних у складу са овим законом.

Уставни суд сматра да нису основани ни наводи иницијатора да се оспореним одредбама Закона "дира у стечена права судија изабраних у складу са раније важећим законима", односно да судијска функција престаје мимо законом прописаних услова за њен престанак. Избор на функцију судије, према схватању Уставног суда, не представља стечено субјективно право, већ се судијска функција, као јавна функција, стиче и престаје на начин и под условима утврђеним важећим Уставом и законима који су донети на основу њега. Посебно, гаранција у смислу "стечених права" не може бити када је реч о потпуно новом устројству мреже и организације судова и делимично новој надлежности судова заснованим на одредбама Устава који је на снази. Уставни суд је имао у виду да је ближе одређење Уставом утврђених разлога за престанак судијске функције садржано у одредбама чл. 57. до 63. Закона о судијама, а да је оспореном одредбом члана 101. став 1. Закона, као прелазном, уређено питање престанка функције судија које не буду изабране, у складу са одредбама Устава од 2006. године и Уставног закона за његово спровођење.

По оцени Уставног суда, неосновани су и наводи иницијатора који се односе на повреду права на правично суђење као последицу примене одредаба Закона о судијама које се тичу "општег избора судија". Уставни суд, наиме, сматра да из садржине оспорених одредаба Закона и питања која су њима уређена произлази да се тим законским одредбама не вређа право на правично суђење, зајемчено одредбама Универзалне декларације Уједињених нација о људским правима (члан 10), Међународног пакта о грађанским и политичким правима (члан 14) и Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (члан 6), а које је такође гарантовано одредбама члана 32. Устава Републике Србије. Оцена независности, непристрасности и правичности поступања сваког конкретног судије који буде изабран сагласно важећем Уставу и Уставном закону може се, према схватању Уставног суда, вршити кроз проверу правне ваљаности одлука које буде доносио.

Уставни суд је разматрао и наводе иницијатора да оспорене одредбе Закона о судијама нису у сагласности са општеприхваћеним правилима међународног права која су саставни део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују, у смислу члана 16. Устава, те са Основним начелима о независности судства, Препоруком број Р (94)12 Комитета министара Савета Европе државама чланицама о независности, ефикасности и улози судија и Европском повељом о статусу (закону) за судије, а које се односе на независност и непристрасност судија. Суд је констатовао да извор права у нашем правном поретку јесу и општеприхваћена правила међународног права. Ради се о извору који или садржи правила понашања субјеката међународног права која су настала као међународни обичај и односе се на сталну и једнообразну праксу држава у односу на неке најопштије вредности (као што је, на пример, апсолутна заштита човековог телесног интегритета, забрана геноцида, ропства и расне дискриминације), или садрже начела која треба примењивати ако нема подробнијих правила и на основу којих треба поступати при тумачењу других норми. Ова се начела изводе из принципа заједничких свим или већини савремених демократских правних система. У области људских права најважнија је примена ових начела да би се објаснили и описали стандарди, односно појмови које норме међународног права садрже без посебног дефинисања. По оцени Уставног суда, примени међународног обичаја или таквих општих начела нема места у конкретном случају, будући да се не ради о правилу понашања које проистиче из међународног обичаја, нити о тумачењу правних стандарда, већ о оцени уставности прелазних одредаба Закона о судијама, које садрже правила о прелазном режиму настављања обављања судијске функције до избора судија у складу са одредбама Устава од 2006. године и престанку дужности судија које су изабране по ранијем Уставу, односно законима донетим на основу тог Устава, а које нису изабране у складу са оспореним Законом о судијама који је донет у поступку усаглашавања са Уставом од 2006. године. Када је реч о Основним начелима о независности судства и Препоруци број Р (94)12 Комитета министара Савета Европе државама чланицама о независности, ефикасности и улози судија и Европској повељи о статусу за судије, Уставни суд сматра да ови акти нису формални извори права у смислу члана 167. Устава, те да се у односу на њих не може вршити оцена уставности. Но, Уставни суд је имао у виду да различити међународни инструменти (резолуције, препоруке, повеље итд), које су усвајали поједини органи универзалних или регионалних организација, садрже правила која могу бити важна са становишта заштите људских права. То нису међународни уговори у правом смислу речи и стога не подлежу ратификацији, али је њихова морална и политичка тежина велика, тако да их државе чланице међународних организација уважавају и поштују и без икаквих правних обавеза да то чине. Из тих разлога, Уставни суд је размотрио и одредбе ових инструмената на које подносиоци

иницијатива указују, али у њима није пронашао посебна или специфична правила која би се разликовала од одредаба Устава у односу на које је претходно већ вршена оцена оспорених норми Закона о судијама у овој одлуци.

V

Одредбу члана 100. став 1. Закона, којом је предвиђено да одлуку о броју судија и судија поротника доноси Високи савет судства уз претходно прибављену сагласност министра надлежног за правосуђе, иницијатори оспоравају наводећи да се на тај начин нарушава независност и самосталност Високог савета судства, утврђена чланом 153. став 1. Устава, те да доношење одлуке Високог савета судства "не може бити условљено било чијом претходном сагласношћу, поготову не неког ко је члан тог тела".

Оцењујући уставност наведене законске одредбе, Уставни суд је имао у виду: да је Уставом утврђено да уређење власти почива на подели власти на законодавну, извршну и судску, да се однос три гране власти заснива на равнотежи и међусобној контроли и да је судска власт независна (члан 4. ст. 2. до 4); да Република Србија, преко својих органа уређује и обезбеђује организацију, надлежност и рад републичких органа (члан 97. тачка 16); да Влада извршава законе и друге опште акте Народне скупштине (члан 123. тачка 2) и да је одговорна Народној скупштини за политику Републике Србије, за извршавање закона и других општих аката Народне скупштине и за рад органа државне управе (члан 124).

Сагласно наведеним одредабама Устава, чланом 70. Закона о уређењу судова прописано је: да се правосудна управа стара о спровођењу закона и других прописа у вези са уређењем и радом судова (став 1); да послове правосудне управе врше Високи савет судства и министарство надлежно за правосуђе (став 2); да Високи савет судства, између осталог, врши послове правосудне управе који се односе на утврђивање општих смерница за унутрашње уређење судова, као и на предлагање дела буџета за рад судова за текуће расходе и расподелу средстава (став 3); да су послови правосудне управе које врши министарство надлежно за правосуђе - праћење рада судова, прикупљање статистичких и других података, давање сагласности на правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у суду, надзор над поступањем у предметима у прописаним роковима и поступањем по притужбама и представкама, предлагање дела буџета за инвестиције, пројекте и друге програме за рад правосудних органа, старање о смештајним условима, опремању и обезбеђењу судова, надзор над финансијским и материјалним пословањем судова и Високог савета судства, уређење и развој правосудног информационог система, уређење, развој и одржавање базе правних прописа, развој и спровођење капиталних пројеката и других програма за правосудне органе, постављање и разрешење судских вештака и тумача (став 4); да капиталне расходе из става 4. овог члана извршава министарство надлежно за правосуђе, односно правосудни орган уз сагласност министарства надлежног за правосуђе (став 5). Одредба члана 83. Закона прописује да Високи савет судства предлаже обим и структуру буџетских средстава неопходних за текуће расходе, уз претходно прибављено мишљење министарства надлежног за правосуђе, с тим да ће наведену надлежност Високог савета судства до 1. јануара 2011. године вршити министарство надлежно за правосуђе (члан 95).

Полазећи од изнетог, Уставни суд је оценио да се оспореном одредбом члана 100. став 1. Закона не доводи у питање независност Високог савета судства, нити функционална и персонална независност судова, већ се, сагласно Уставу, обезбеђује функционисање судске власти у оквиру Уставом утврђене поделе државне власти у Републици Србији и односа на којима се заснива. С обзиром на то да се, сагласно Уставу, однос три гране државне власти у Републици Србији заснива на равнотежи и међусобној контроли (члан 4. став 3) и да се средства за рад судова обезбеђују у буџету Републике Србије, те да извршна власт, преко надлежног министарства, између осталог, прати рад судова и обезбеђује услове за њихов рад, Уставни суд је оценио да се питање начина утврђивања броја судија потребног за функционисање правосудног система оспореном одредбом Закона уређује у оквиру Уставом утврђених односа унутар система државне власти, на начин којим се обезбеђује остваривање Уставом утврђеног система поделе власти и зајемчених права грађана. Како држава Србија као целина мора да обезбеди да судски систем буде ефикасан и делотворан, питање броја судија мора бити израз реалних потреба које заједнички процењују и сагледавају Високи савет судства и министарство надлежно за правосуђе. Стога се, по оцени Уставног суда, оспореном одредбом члана 100. став 1. Закона не доводи у питање Уставом утврђена независност Високог савета судства, на шта се иницијативом указује, већ се ради о законски уређеној надлежности министра правде у области правосудне управе, која обухвата, поред осталог, и старање о персоналним, просторним и другим условима за рад судова. Дакле, ради се о прибављању мишљења, и мимо воље Високог савета судства се одлука о броју судија и судија поротника не може донети.

VI

Уставни суд сматра неоснованим и наводе иницијатора према којима су оспорене одредбе члана 100. ст. 2. и 3. Закона, којима је прописано да ће се избор судија, у складу са овим законом, извршити најкасније до 1. децембра 2009. године, изузев судија Врховног касационог суда који ће бити изабрани у року од 90 дана од дана конституисања Високог савета судства, као и да судије изабране у складу са овим законом ступају на функцију 1. јануара 2010. године, несасгласне одредбама члана 150. Устава, према којима судија има право да врши судијску функцију у суду за који је изабран и да само изузетно може без своје сагласности бити трајно премештен или упућен у други суд, у складу са законом. Полазећи од тога да су оспорене одредбе члана 100. ст. 2. и 3. Закона прелазног и спроводбеног карактера и да утврђују рокове за избор судија и почетак њиховог ступања на функцију, сагласно наведеним одредбама Устава и Уставног закона за спровођење Устава, Уставни суд је оценио да се наведеним законским одредбама не прописује налог за одређено понашање, па ни за пријављивање на конкурс за избор судија, на шта се иницијативама указује, те да стога наводи иницијатора нису у логичкој и правној вези са одредбама члана 150. Устава о непреместивости судије.

VII

Из наведених разлога, Уставни суд је оценио да оспорене одредбе члана 99. став 1, члана 100. и члана 101. став 1. Закона о судијама нису несасгласне Уставу, као ни Универзалној декларацији Уједињених нација о људским правима, Међународном пакту о грађанским и политичким правима и Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода, па, сагласно одредби члана 53. став 3. Закона о Уставном суду, није прихватио иницијативу.

Како је донео коначну одлуку, Суд је, сагласно одредби члана 56. став 3. Закона о Уставном суду, одбацио захтев за обуставу извршења појединачних аката или радњи, донетих, односно предузетих на основу оспорених одредаба Закона.

Уставни суд је, на основу свега изложеног и одредаба члана 46. тач. 3. и 5) Закона о Уставном суду, решио као у изреци.

На основу одредбе члана 49. став 2. Закона о Уставном суду, Суд је одлучио да се ово решење, због ширег значаја за заштиту уставности и законитости, објави у "Службеном гласнику Републике Србије".

ИУз број 43/2009

Председник
Уставног суда,
др **Боса Ненадић**, с.р.

Издвојено мишљење у предмету ИУ-43/2009

Будући да сам учествујући у расправи која је вођена поводом иницијатива за оцену уставности одредаба члана 99. став 1, члана 100. и члана 101. став 1. Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 116/08), изразила своје неслагање са решењем које је било предложено од стране судије известиоца др Марије Драшкић, и сагласно томе се изјаснила против одлуке која је, на седници Уставног суда одржаној 9. јула 2009. године, донета у предмету ИУ-43/09 од стране осталих судија Уставног суда, слободна сам да у оквиру свог издвојеног мишљења (сагласно члану 61. Пословника о раду Уставног суда), изложим аргументе које налазим ваљаним за доношење одлуке супротне оној за коју се Суд определио.

Оцењујући уставност оспорених одредаба члана 99. став 1, члана 100. став 4. и члана 101. став 1. Закона о судијама, којима је прописано да судије изабране на основу закона донетих на основу претходно важећег Устава Републике Србије од 1990. године настављају функцију у судовима за које су изабране до дана ступања на функцију судија изабраних у складу са овим законом (члан 99. став 1), да се првим избором судије сматра избор на дужност судије у складу са раније важећим законима (члан 100. став 4) и да судијама који нису изабрани у складу са овим законом, дужност престаје даном ступања на функцију судија изабраних у складу са овим законом (члан 101. став 1) сматрам да Уставни суд мора имати у виду неколико чињеница.

Прва међу њима је да је Устав од 2006. године донет на начин прописан претходно важећим Уставом, донетим 1990. године, те је, сагласно ставу уставноправне науке, у процедуралном смислу произишао из претходног Устава, чиме је у потпуности поштован, а не прекинут уставни континуитет. Како је ово питање од изузетног, а можда и пресудног значаја за уставноправно питање које је постављено пред Уставни суд, задржаћу се на излагању аргументације која ће, уз остале аргументе који ће бити изнети, осветлити разлоге неслагања са одлуком коју је у овој уставноправној ствари Уставни суд донео.

У теорији уставног права познато је да се прекид уставног континуитета исказује конституисањем уставотворне скупштине која сасвим слободно, ничим ограничена у смислу опредељења у погледу избора уставотворне процедуре, доноси нови устав и тако озваничава

уставни дисконтинуитет којим се остварују у теорији и пракси познате последице. Уставотворна скупштина јесте, дакле, потпуно слободно тело која ничим спутана, па тако ни правилима ревизије која садржи до тада важећи устав, бира начин на који ће извршити своју уставотворну функцију и донети устав који означава нову етапу у развоју уставности дате земље. Овај "формални" уставни дисконтинуитет у суштини треба да означи и суштински дисконтинуитет, условно речено дисконтинуитет у "материјалном" смислу, јер се њиме означава коренита измена дотадашњих уставних решења, односно једна свеобухватна уставна реформа - радикална измена уставних решења која су до доношења тог новог устава била на снази. Природно је да су у земљама развијене демократске уставности оваква поступања и прилике које их изазивају изузетно ретке и да се важећи уставни, по правилу, филигранским радом уставотвораца тих земаља преправљају и поправљају како би се након протекла одређеног времена ускладили са променама у друштвеним односима које су неминовне. Зато се ти и такви нови уставни, јављају као уставни текстови само делимично измењених решења, где већина уставних одредаба остаје практично неизмењена, док се онај други, знатно мањи, део уставних одредаба уподобљава промењеним приликама због којих се и изналазе нова решења. Тако модерни уставни нужно све више личе једни на друге, јер успостављају и штите исти систем вредности, који је остварен као својеврстан стандард уставног уређења. Наиме, уставни текстови следе судбину развоја савремених друштвених односа и тако, будући да се ти односи развијају сагласно све више уједначеном систему вредности који деле грађанска друштва у развијеним државама и у коме се, условно речено, образује "општеприхваћено добро" демократског уставног уређења, сачињено од одређених начела и институција без којих се савремена држава не може сматрати правном и демократски уређеном заједницом, а које следе и прихватају све државе које теже да буду део демократски уређеног света, савремени уставни у великом делу међусобно и не разликују, јер нужно полазе од истих темељних вредности.

У блиској историји уставности Србије такав захват учињен је доношењем Устава 1990. године, када је прекинуто раздобље социјалистичке уставности у коме је, између осталог што је социјалистичко друштвено уређење подразумевало, владало и начело демократског јединства власти оличено у скупштинском систему. Овај систем подразумевао је јединство власти "у корист" скупштине, што је значило да је представничко тело орган који обједињава вршење законодавне, извршне па, путем посебног система организационих и функционалних веза, и судске власти. Тако су судије биле биране од стране скупштине на период од осам година уз могућност поновног избора. Ако се свему реченом дода и чињеница да је поред стручног један од критеријума за избор судија била и "морално-политичка подобност" кандидата за вршење судијске професије, што се неретко изједначавало са чланством у тада доминантној "друштвено-политичкој организацији" Савезу комуниста, добија се потпунија слика о судској функцији власти и начину избора судија у уставном режиму Републике Србије до уставне реформе извршене 1990. године. И поред свега реченог, ни за овај период уставности не може се тврдити, поготово не општим закључком, да су тада биране судије биле недовољно стручне или мање достојне за вршење своје професије. Те године, како је већ речено, донет је Устав којим је Република Србија искорачила из дотадашње социјалистичке уставности и као део спроведене уставне реформе чланом 101. ставом 1. увела и уредила начело сталности судијске функције. Кратка формулација тадашњег Устава "Судијска функција је стална" нашла је, неизмењена, своје место у важећем Уставу од 2006. године, у члану 146. став 1. Тиме је писац Митровданског устава само преузео тековину свога претходника, настављајући да јој пружа гаранције сагласно стандардима обезбеђења независности судске власти које су познате и признате у уставима држава које се заснивају на владавини права. Једном освојене и својим решењима усвојене демократске тековине мудри уставотворац се никада неће одрицати, поготово не творац Митровданског устава који је донет, између осталог, и из разлога да Србија под њим и уз помоћ његових решења постане део Европске уније, да се и на тај начин интегрише у организован правни, економски, образовни, културни и сваки други вид европског заједништва. Апсолутно је супротно овим тежњама Србије, које су јасно стављене на знање не само грађанима Србије већ и другим земљама у Европи и ван ње, којима Србија сваки потезом који повлачи као држава жели да докаже своју приврженост европским вредностима, одступање од самих темеља тих вредности, што би одступање од начела сталности без икакве сумње и било. Независност судијске функције заснована, између осталог, и на њеној сталности, јесте један од основних квалитета којим се наша земља препоручује као демократска држава заснована на владавини права.

Због свега реченог, по моме суду, није тачан закључак који је изнет у образложењу одлуке - решења Суда да је уставотворац, уређујући питање трајања судијског мандата, "одступио од општеприхваћеног начела сталности судијске функције". Промене у организационој структури судске власти које се односе на оснивање Врховног касационог суда, као највишег суда у

Републици (члан 143. став 4), затим законом уређено формирање судова који у претходном уставном режиму нису постојали (Апелациони, Управни, Прекршајни, Виши прекршајни), као и на промену назива и делимичну промену надлежности постојећих судова, нису и не могу бити разлог због кога би се морао извршити једновремени избор свих судија у Републици Србији, и тако се одређи начела сталности судијске функције и прекршити изричиту уставну норму којом се ово начело гарантује. Судска власт коју врше и судови промењеног назива и делимично измењене надлежности и новоуведени судови иста је она власт коју су и по одредбама претходног Устава вршиле судије изабране управо на основу своје стручности, способности и моралне исправности, што их је чинило достојним једне од најцењенијих професија. А све данас постојеће судије изабране су без ограничења мандата, "што значи да им функција не може престати тако што неће бити поново изабрани у исти суд, јер без обзира на уставне еквилибристике, изузев судова који данас још увек нису основани, сви остали судови су стари и већ постојећи, независно од тога какво име им Устав даје и како ће се мењати називи судова у будућности" (V. Ракић-Водинелић).

О самом начелу сталности нећу говорити овом приликом, мада се, због одлуке коју Уставни суд у овој ствари доноси, то и не чини излишним. У домаћој науци, да поменем само мали део њених посленика, од Ж. Перића, Ђ. Тасића, И. Крбека, и небројених имена страних истакнутих научника, ово начело сматра се основом самосталног и независног судства, а, такво судство, како вели К. Фридрих, јесте срж уставне државе. Сталност је одбрана судијске независности, јер једном изабрани судија, обавља своју функцију стално, не подлежући поновним периодичним изборима, а уколико то не чини са потребним знањем и уз пуну савесност, подлеже разрешењу (члан 148. став 1. Устава). Сталност судијске функције "значи и учинити судијску функцију имуном од уставних промена, најчешће изазваних политичким разлозима ... те општи избор свих судија у Србији, само због доношења новог Устава, уставноправно није могућ. Промена устава није, једноставно, аргумент који би га правдао". (P. Марковић) Како је новим Уставом предвиђен диференциран начин избора судија, зависно о тога да ли се судија бира први пут за временски одређено трајање судијске функције (члан 147. став 1. и 2) или, након што је већ био први пут изабран на трогодишњи мандат, за трајно обављање судијске функције, одредба Закона о судијама којом се предвиђа избор судија свих судова, као да пре овога закона није било ни судова ни судија, "дословно примењена значила би да нико не може бити изабран за судију трајно, пошто она подразумева да ће се својство судије стећи тек његовом применом. И пошто је упао у логичку клопку, предлагач закона је прибегло правно недрживом решењу рекавши да се: "првим избором судије сматра избор судије у складу са раније важећим законом". (P. Марковић) Како је могуће судије са вишегодишњим, па и вишедеценијским судијским стажом, једном нормом сумњиве ваљаности преобразити у "судије почетнике", судије које се бирају први пут на својеврсни пробни мандат, једну варијанту пробнога рада, када ће се након истека времена које је за ту "пробу" предвиђено, одлучити од стране еминентно стручног тела Високог савета судства, да ли је млади судија почетник задовољио и да ли, на основу такве оцене, може трајно да се бави својом судијском професијом? Да ли то треба разумети тако да је нови уставотворац сматрао да је свака нова власт власна да сама одабере судије ценећи да ли су оне способне за вршење судијског посла, као да свака власт располаже сопственим, својој власти уподобљеним критеријумима, као да ти критеријуми нису општепознати и општепризнати услови за вршење судијске функције - знање, стручност, савест и достојност? Тако се судије које су изабране у време важења Устава од 1990. и сагласно у њему ујемченог начела сталности судијске функције, једним потезом пера новог законодавца (наглашавамо - не уставотворца), преображавају, ретроактивно, у судију без искуства, од кога се очекује да се докаже, те му је мандат временски ограничен и који подлеже поновном избору и чије се стечено право негира. Јер, ако се "озбиљно схвати принцип владавине права који почива, међу осталим и на заштити стечених права" (B. Ракић-Водинелић), овом се нормом закона овај принцип озбиљно нарушава, а сама норма је несагласна Уставу, јер је Република Србија "држава српског народа и свих грађана који у њој живе, заснована на владавини права и социјалној правди ..." (члан 1).

Нетачна је, по моме суду, и тврдња садржана у образложењу решења да је уставотворац "користећи своје овлашћење да, уважавајући потребу другачијег уређења система државне власти, предвиди обавезу избора носилаца функција у свим органима државне власти, укључујући и судску", и дао "уставни налог" да се Уставним законом за спровођење Устава Републике Србије спроведе једновремени избор свих судија, или општи реизбор (члан 6. став 1. и члан 7. Уставног закона). Прво, избор носилаца законодавне и извршне функције власти врши се по превасходно политичким критеријумима, те промена устава логично изазива и избор носилаца ових функција власти. Потпуно другачије стоје ствари са носиоцима судијске функције. У питању је стручна делатност, која се поверава висококвалификованим правницима, који осим завршеног правног факултета имају положен и судијски испит, након

чега могу бити на уставом предвиђени начин изабрани за вршење судијске функције, а све то, јер су, како вели Г. Радбрух, "најбољи управо довољно добри за судије". Стога судије не подлежу изборима уколико се мења устав једне земље у смислу новог законика једне нове власти која је однела политичку победу и тиме се легитимисала као нови уставотворац, јер они суде сагласно важећем уставу и са њим усклађеним законима у смислу правне природе устава, а не сагласно важећем новоуспостављеном политичком договору који се озваничава новодонетим уставом, и чији "производ" јесу нови посланици у представничком телу и нови вршиоци извршне функције власти, а чији "производ" судије никако не смеју бити. Друго, поменутог "уставног налога" нема, нити га може бити у уставу којим се јасно и недвосмислено гарантује начело сталности судијске функције. А Уставни закон за спровођење Устава Републике Србије, с обзиром да је у питању акт спроведбене природе, није властан да мења Устав, односно он мора бити у сагласности са Уставом.

Овде сматрамо потребним да се задржимо на Уставном закону за спровођење Устава, јер се у образложењу аргументација везује добрим делом за његову улогу и значај у овој уставноправној ствари. Овим се законом, који доиста није обичан, већ "уставни" закон, уређују питања увођења новодонетог Устава у живот. Реч је о правнотехничком закону који је акт ниже правне снаге од устава и који се доноси након доношења устава и по поступку мање сложенем од уставотворног. Стога се подразумева да се њиме не могу мењати решења садржана у уставу, поготово не она међу њима која се, сагласно одредбама о ревизији устава, могу мењати само обавезним уставотворним референдумом. Ако је овај Уставни закон уредио питање избора судија које је део уставне материје о уређењу власти и то несагласно начину на који је то учињено у Уставу, онда се мора оценити његова уставност. Чињеница да се у члану 167. Устава, којим је уређено питање надлежности Уставног суда, не помиње уставни закон као акт о чијој сагласности са Уставом одлучује Уставни суд, по моме разумевању ствари, није препрека да Уставни суд то и учини. Ово, између осталих разлога, и зато што је оваква надлежност уставних судова позната и могућа, што има много основаних разлога да се она и врши, затим што земља најразвијенијег уставносудског делања - Немачка, познаје овакву могућност, али највише и суштински из разлога што то произлази из самог Устава Републике Србије, из члана 166. којим је уређена уставна природа Уставног суда. Уставни суд је "самосталан и независан државни орган који штити уставност и законитост и људска и мањинска права и слободе". Уставни суд је, дакле, орган коме је Уставом поверена мисија чувара устава од свих кршења одредаба које су у њему садржане и од било кога учињених огрешења о систем темељних вредности који највиши закон земље гарантује. Управо у томе и јесте та "тешка и осетљива стваралачка мисија уставног судства... и ...суштина његовог узвишеног и елегантног просуђивања и пресуђивања" (З. Томић). Ако је уставни суд властан да касира законе које доноси Народна скупштина, и да се тако "супротставља" народној вољи, не видим зашто не би био властан да се супротстави тој истој народној вољи материјализованој у оваквом уставном закону, само због тога што се она сада изражава у "уставном" а не у "обичном" закону, и јер је подршка томе закону двотрећинска посланичка сагласност. Значи ли то да снажне партијске коалиције увек могу заменити јавно мњење, референдумске већине, саме грађане, па значи и легалне уставотворне процедуре? Значи ли то да ће Уставни суд допустити да се устав крши од стране појачане скупштинске већине иако зна да је тај Устав донет од стране самих грађана и то најстрожијом траженом већином - већином уписаних у бирачке спискове? У том смислу је овај Уставни закон акт мање правне снаге, који мора бити у складу са Уставом и који, уколико то није, а по моме уверењу није, подлеже оцени уставности од стране Уставног суда, који је, по слову Устава, дужан да "штити уставност и законитост". Ако је устав мерило по коме се равна уставни суд, да сада оставимо по страни оне који сматрају да је и сам устав, као и закон дело људи и да стога није увек савршен, јер се може, како је писао чувени судија Савезног уставног суда Немачке, Ханс Руп (Hans G. Rupp), огрешити о принципе надпозитивног права, о критеријум правде на пример, онда том мерилу подлеже уставни закон, поготово што је у питању, како смо истакли, једно "техничко" правило којим се само прописује начин на који се материјално-правне одредбе устава уводе у живот.

Нема више суверених уставотвораца, као што је измењен и појам и начин на који се разуме сувереност самих држава: Изнад националних уставотвораца јесте систем вредности који деле све савремене правне и демократске државе и све оне друге које су на путу да то постану. Изнад уставотворца су непорециве вредности везане за људско достојанство, слободу, демократију, владавину права, једнакост, од којих сваки национални уставотворац мора поћи и које мора уградити у устав који доноси. Нема више суверених уставних судова, јер је изнад њих европски стандард и орган који тај стандард штити. Било да су ти стандарди којима су заштићене те темељне вредности дати у правнообавезујућој форми, било да су садржани у препорукама које правно не обавезују, они јесу то истинско мерило са којим "рачуна" сваки уставотворац и сваки уставни суд данас. Може ли се Уставним законом за

спровођење Устава прекршити то мерило које представља стандард уставотворног и уставносудског поступања? По моме суду, нити може нити сме. Уосталом, како правдати оцену Венецијанске комисије Устава донетог 2006. или, како разумети оцену тог истог тела критеријума утврђених за општи избор, реизбор свих судија у Републици Србији?

На крају, желим да истакнем и једну чињеницу у светлости чијег постојања сматрам да треба да делује сваки орган који пресуђује, опредељује се и одлучује, било да је редовни суд, уставни суд, или, најшире, орган коме је дато право или могућност да доноси одлуке од друштвеног значаја. Та чињеница односи се на став науке о питању о коме се одлука доноси. У протеклим месецима о овом уставноправном питању изјаснили су се многи посленици науке, правни теоретичари, уставни правници и истакнути професори управног права, затим, грађанскопроцесног и судскоорганизационог права. Међу њима су присталице или припадници класичне правне школе, али и младе снаге школоване на елитним европским универзитетима, у њиховим радовима срећу се добра правна традиција и савремени, често и сасвим нови поглед на питања којима се баве. И сви ти високо учени правници, позвани, у суштинском смислу те речи, да изнесу свој став, сложили су се у сваком сегменту свога одговора на овде постављено питање. Тек је једно мишљење презентовано у јавности, а потекло из научних кругова, било супротстављено горенаведеним. И иако већина у супстанцијалном смислу не мора увек значити и опредељење за праву, исправну страну ствари која је у питању, али јој се приклањамо из разлога омогућавања функционисања живота у заједници, овде су се, како ја видим ствари, на истој страни нашла оба добра. Јер суд, сваки, па и уставни, у мери у којој је суд, мора бити независан, кад расправља и када одлучује, али та независност никада не може бити усмерена према науци. Посебно је то очевидно код уставног суда. Док се творцем уставносудске функције сматра председник Врховног суда САД, Џ. Маршал, дакле, један судија који је "правнологичком оштрином која је до данас задржала чар свежине" (И. Крбек) успоставио делатност "уставног судовања", уставно судство као државну функцију, уставни суд је настао из науке, из идеје и пера чувеног аустријског теоретичара Џ. Келзена. Само своје постање уставно судство дугује струци и науци, пракси и теорији. Надаље, у уставном суду су судије које су свој статус "угледног правника" стекле у најразнороднијој правничкој пракси, али и у правној науци. Ако независност судова, како вели Радбрух, "није ништа друго него слобода науке пренета на практичну правну науку", онда се та природна, логична, не само потребна, већ нужна веза између науке и уставног и сваког другог судовања мора увек имати у виду. Ако додамо да у овој правној ствари наука и њена реч нису биле противне ставу стотина судија окупљених у свом струковном удружењу - "Друштву судија Србије", као и заједнички израженом ставу науке и струке у закључцима еминентне и међународно признате Копачичке школе природног права, остварени степен сагласности јесте та светлост коју сам поменула као нужни миље сагледавања ако не правца решавања овог уставноправног питања, а оно бар указивања на његову сложеност. Ово последње сам слободна да изнесем, јер се Уставни суд у овој ствари определио за степен свога дејства који се завршава на "неприхватању иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности ...", оценивши тако да нема основа за покретање поступка поводом поднете иницијативе (члан 53. став 1. Закона о Уставном суду). Мени се, овде намеће питање: Није ли све напред изречено у вези са питањем које је пред нама, та масовна запитаност науке и струке над овим правним решењима, којом је јавност била преплављена, бар од такве важности да је могла, а по мени и неизоставно требала, да изазове наше опредељење да се ово питање расправи и после, исцрпне и свеобухватне расправе, која је, по мени такође, морала бити јавна, одлучи? Да ли су правна решења која поднете иницијативе стављају пред овај суд доиста тако правно перфектна, тако очигледно међусобно усаглашена, саправна, да не побуђују потребу за студиознијим бављењем где би се у покренутом поступку свако од питања из овог сета норми подробно расправило и након тога о свему одлучило? Мени се, ствари таквима не чине. Напротив. Мишљења сам да се у вези са овим уставноправним питањем Уставни суд налази у ситуацији изузетног стручног изазова, где од његове одлуке зависи не судбина једног, по мени лошег, законског решења, већ, више од тога, судбина важећег Устава са аспекта поштовања највишег закона једне земље и то у његовом делу којим се уређује једно од најсуштаственијих уставних начела, начело владавине права, које се директно нарушава негирањем начела сталности судијске функције.

Судија
Уставног суда,
проф. др **Оливера Вучић**, с.р.

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

Указ о проглашењу Закона о допуни Закона о судијама

Проглашава се Закон о допуни Закона о судијама, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Другој седници Другог редовног заседања у 2009. години, 11. децембра 2009. године.

ПР број 185

У Београду, 16. децембра 2009. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

Закон о допуни Закона о судијама

*Закон је објављен у "Службеном гласнику РС", бр.
104/2009 од 16.12.2009. године.*

Члан 1.

У Закону о судијама ("Службени гласник РС", бр. 116/08 и 58/09), у члану 30, после става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

"Изузетно од става 1. овог члана, судија може бити члан органа управљања институције надлежне за обуку у правосуђу, на основу одлуке Високог савета судства, у складу са посебним законом."

Досадашњи ст. 2. до 6. постају ст. 3. до 7.

Члан 2.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а примењује се од 1. јануара 2010. године.